

La Aŭstralia Esperantisto

(The Australian Esperantist)

Registered by Australia Post
Publication No. WBG 2488

Numero 276 — Novembro-Decembro 1992

Oficiala Organo de la Aŭstralia Esperanto-Asocio

LA AŬSTRALIA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA AŬSTRALIA ESPERANTO-ASOCIO

LA AŬSTRALIA ESPERANTO-ASOCIO

Redaktoro: Donald Broadribb, 46 Great Eastern Highway, Bakers Hill WA 6562. ☎ (09) 574 1307.

Sekretario: Ray Ross, 41 Agnes St, Sunnybank QLD 4109.

Kasisto: Owen Loneragan, 16 Deverell Way, Bentley WA 6102.

Libroservo: Tom Elliott, PO Box 230, Matraville NSW 2036.

Korespondaj kursoj: John Moore, 7 Pelican St, Emu Park QLD 4702.

Presfuŝisto: Odlo Bokserp, ĉe la redakcio.

Membrokutoj: \$25 por individuo, klubo kc. \$30 por familio (ĉiuj ĉe la sama adreso). \$15 (minimуме) por pensiulo aŭ studento. Bonvolu sendi vian kotizon al la kasisto. Ekster Aŭstralazio, abono al *La Aŭstralia Esperantisto* kostas A\$40 (50 ned. gld.) kio inkludas aerpoŝtan sendadon. Sendu pagon per internacia bankĉeko al la kasisto de AEA; aŭ al la UEA konto de la Libroservo de AEA aĉal w kun samtempa atentigo al la Libroservo de AEA.

Bonvolu avizi la redaktoron se via adreso estas neĝuste presita sur la adreŝlipeto, aŭ se vi ŝanĝas vian nomon aŭ/kaj adreson. Sendu ĉiujn komunikaĵojn, artikolojn, librojn por recenzo kc. al la redaktoro. Limdato por ricevo de presotaĵoj por la venonta numero: 29 decembro.

La kovrildeŝigno estas modifita formo de tiu proponita de Terry Manley. Por detaloj, vidu pagon 19.

En ĉi tiu numero:

ARTIKOLOJ:

La Totara Arbo (novelo de R. Finlayson)	3
"La Suda Kruco" (Ray Ross)	11
Lingva Angulo (Alan Towsey)	12
La 17a Regulo de la Esperanta Gramatiko (Bernard Golden)	14
Diversaĵoj	18
Esperantic Studies (anonco)	19
Kanto Pri Mia Kanto (poemo de Mikaelo Bronŝtejn)	20
AEA Statutamendoj kaj Propono	
Plialtigi la Kotizojn	22
Nekrologoj:	
Philip Sunde	22
Gordon Gregson	23
Lina Clara (Eve) Matasin	24
Deziras Korespondi	24
Indekso 1992	25

SPECIALA NOTO:

Nia desegno-konkurso	19
----------------------------	----

LIBROJ:

<i>Step by Step in Esperanto</i>	7
<i>Ek al Leg'</i> (vol.2)	8

ESPERANTIC STUDIES NO. 3

BONVOLU ATENTI KE EKDE JANUARO 1993 ĈI TIU GAZETO ESTOS LA OFICIALA ORGANO DE LA AŬSTRALIA ESPERANTO-ASOCIO KAJ DE LA NOV-ZELANDA ESPERANTO-ASOCIO. ĜI RICEVOS NOVAN TITOLON, **ESPERANTO SUB LA SUDA STELO.**

Manuskriptoj estas ĉiam bonvenaj. Ili nepre devas esti tajpitaj kun duobla spaco inter la linioj, kaj klare legeblaj. Oni ankaŭ povas sendi tekstojn sur komputildiskoj 3½-colaj IBM- aŭ Macintosh-kongruaj, kun printaĵo de la teksto por kontrolo.

La Totara Arbo

de RODERICK FINLAYSON

tradukis Ellen Lymburn, Jo kaj Derrick Knight
lingve kaj stile redaktis Donald Broadribb

[Presita laŭ afabla permeso de la aŭtoro kaj de la Presejo de la Aŭklanda Universitato.]

El ĉiu direkto kuris homoj scivolemaj pri la kaŭzo de la eksciigo.

"Ho estas freneza maljuna Taranga kiu sidas kiel korvo en sia arbo ĉar la Pakeha¹ estro petis siajn dungitojn forhaki ĝin", klarigis Panapa treege ĝuante la ŝercon.

"Kion vi diras, forhaki ĝin? Forhaki la totaron² ĉu?" eĥis onklo Tuna, kies kolero kaj miro eĉ ankoraŭ pli sulkigis lian maljunan sulketitan vizaĝon. "Unue forhaku Taranga-n!" li ekkriis. "Ĉiuj scias, ke tiu totaro estas la naskiĝarbo de Taranga."

Onklo Tuna estis tiel maljuna, ke li povis pretendi, ke li memoras la tagon kiam la patro de Taranga plantis la junan arbon je la naskiĝo de la infano. Antaŭ preskaŭ cent jaroj diris onklo Tuna. Sed multaj homoj dubis ke li estas tiom maljuna. Li ja ĉiam fanfaronis.

"Nu ŝajnas, ke ili devos forhaki *kaj* Taranga-n *kaj* ŝian arbon", duonridis Panapa ĉagrenante onklon Tuna kiu malaprobis ŝercadon rilate aferojn pri tabuo.

"Ĉu la Pakeha ne povas toleri vidi

unu solan arbon sen etendo de la brako por ekpreni hakilon?" demandis kolere onklo Tuna. "Tamen ĉi tiu arbo estas tabua", li aldonis finaserte, "do la Pakeha forhaku siajn proprajn herbaĉojn". Onklo Tuno malamis la Pakeha-ojn.

"Ae!³ Kial ili volas forhaki la arbon de Taranga?" demandis konfuzita virino.

"Pro la dratoj", klarigis Panapa arogante. "La arbo staras obstrukce sur la vojo kie supre laŭlonge de la valo kuros la novaj elektro-lineoj. Dek mil voltoj, ehoa!⁴ Tio estas potenco. Tion al vi mi diru! Nur tuŝeto de tio ĉe ŝia postaĵo baldaŭ devigus Taranga-n eksalti el sia arbo, ehoa," Panapa aldonis kun koblodeca ĝuo kaj ruze kubutumis maljunan onklon Tuna-n. La maljunulo nur kraĉis malestime kaj paŝege foriris.

"Oho!" gluglis Panapa, "nur rigardu la grandan Pakeha-an estron malsupre dancantan kaj sakrantan je freneza maljuna Taranga supre en la arbo; kaj ŝi ne komprenas eĉ unu vorton kaj tute ne pri ĝi sin ĝenas!"

Efektive Taranga nur sidis supre fumante sian pipon da malbonodora

¹ *Pakeha* = maoria termino por eŭropida nov-zelandano.

² *Totaro* = grandega arbo el kiu la Maorioj konstruis kanuojn. Botanike: *Podocarpus totara*.

³ *Ae!* = (Maorie): Jes, prave!

⁴ *E-hoa* = (Maorie): amiko, kunulo, kamarado.

torori¹. Nun ŝi fortunis la kapon kaj kraĉis malrapide kaj intence sur la teron. Poste ŝi denove fiksas siajn maljunajn duonfermitajn okulojn al la horizonto. Kaj kiel tiuj ruĝvizaĝaj Pakeha-oj malsupre babilaĉas kaj kriegas! Nu, ne gravas.

Intertempe granda amaso da homoj jam kolektiĝis ĉe la kabano kie Taranga loĝis kun sia nepo, antaŭ kiu kreskis la totara arbo de Taranga ĝuste sur la mallarĝa vojeto kiu apartiĝis de la rivero la vilaĝeton kiu etendiĝis sur la flanko de la monteto. Viroj sin apogis kontraŭ malnovaj kabanaj kaj klinis sin trans subpremitajn barilojn; virinoj kaŭris en malfermitaj pordokadroj aŭ promenis laŭ la vojo kun bebo en ŝalo sur la dorso. La pli aŭdacaj infanoj eĉ venis tre proksimen kaj per siaj malpuraj etaj fingroj faris markojn sur la granda aŭtomobilo de la Inspektoro. La ŝoforo devis diri al ili, "Ho! Vi! For de la aŭtomobilo!" Kaj ili lasis fali la kapon kaj paŭtis kaj per siaj grandaj sombraj okuloj timeme lin rigardis.

Sed post minuto la infanoj saltetadis pro ĝojo malantaŭ la Inspektoro. Kiel ĝojige vidi tian spektaklon—ĉiuj gravaj Pakeha-oj el la urbo venintaj por batali kontraŭ freneza maljuna Taranga kiu sidas en la arbo! Sed ŝi ja estis sorĉisuno—same kiel ŝia patro la Tohunga.² Eble ŝi nur svingus sian nigran ŝalon kiel flugilojn kaj gokus kaj farigus birdo kaj forflugus. Aŭ eble ŝi malbenus la Pakeha-ojn kaj ili ĉiuj seke velkus kvazaŭ sekaj bastonoj antaŭ iliaj okuloj! Onklo Tuna diris, ke ŝi povus fari ion eĉ pli malbonan.

Tamen, la pli aĝaj infanoj ne kredis tiajn asertojn pri sorĉaĉaĵoj.

Nu, dum la maljunulino sidadis, indiferece fumante, en la arbo, kaj la Pakeha-oj malsupre interdisputis kaj alvokis al ŝi tiel malsukcese kiel alvokante al la sorto, la amaso multe ĝuis la ŝercon. Sed kiam la Inspektoro fine perdis la paciencon kaj kriis al siaj helpistoj, ke ili perforte malsuprentiru la maljunulinon, la humoro de la amaso ŝanĝiĝis. La virino en la pordokadroj kriegis akre. Iu el ili diris, "Foriru, Pakeha, kaj tiranu urbanojn! Ni Maorioj ankoraŭ ne insultas arbojn aŭ maljunulinojn." La viroj sur la bariloj komencis grumbli malafable kaj la plej junaj uloj ekpaŝumis al la Pakeha-oj. La nepo de Taranga, Taikahu, kiu ĵus hakadis lignon, ankoraŭ enmane portis la grandan hakilon. Taranga eble estis freneza, tamen ĝi estas ŝia naskiĝarbo. Oni ne rajtas ŝiamaniere forhaki la arbon. Ae, oni rajtas ridi ĝisate pri la maljuna virino sidanta sur branĉo en la arbo kiel maljuna nigra korvo, sed ne taŭgas, ke Pakeha venas kaj preparolas subtiri ŝin kaj detrui ŝian arbon. Tiu impertinenta viro ja sin gardu.

Ŝajne ankaŭ la Inspektoro diel opiniis. Al la lineistoj kiuj atendadis kun eskaloj kaj hakiloj kaj ŝnuroj kaj segiloj por forhaki la arbon li faris signon, ke ili ne estas bezonataj. Post tio li eniris sian grandan aŭtomobilon, la lipoj strikte kunpremitaj pro kolero. "Hej, gardu vin, vi infanoj!" kriis la ŝoforo. Kaj foriris la Pakeha-oj en odoraĉo de bruligita benzino, kaj Taranga estis forlasita kaj ĝis nun venkinta.

"Ili ja nepre revenos morgaŭ kun la policistoj kaj per ŝia kruro subentiros maljunan Taranga-n," ĝojaĉe diris Panna. "Ŝi ne povos venki la policistojn."

¹Maoria nomo de piptabako.

²Tohunga = medicinisto, tradicia pastro kaj klerulo pri tradiciaj medikamentoj.

Sed ho! Mi ridegos vidante la unuan policiston kiu sentas ŝiajn ungojn!"

"Oho! ili ja venos kun soldatoj," kantetis la infanoj multe ekscitite. "Ili venos portante maŝinpaŝilojn kaj t-t-t-t-os maljunan Taranga-n, sed ŝi nur glutos la kuglojn!"

"Fermu la buŝon, vi infanoj," Panapa ordonis.

Sed iel la ekscito de la sieĝado de Taranga en ŝia arbo furioze disvastiĝis fulme tra la kutime dormema vilaĝeto. La buboj parolis pri pretigo de varm-ega bonveno por la Pakeha-oj morgaŭ. Onklo Tuna kuraĝigis ilin. Estas malkredeble, li diris, ke al enmiksig-emuloj licus profani tabuan arbon. La junuloj de lia generacio pli bone komprenis pritrakti tiajn aferojn! Li bone memoris ke li mem iam per tomahoko atakis Pakeha-on kiu malobservis la tabuon de enteriga grundo. Se antaŭ jaroj la homoj estus atentintaj lin, ĉiuj Pakeha-oj estus en sia ĝusta loko en la profunda maro —manĝaĵo por ŝarkoj! diris onklo Tuna kruelege. Sed la homoj jam enuis pri la multaj heroaĵoj de onklo Tuna, kaj ili ne restis por aŭskulti. Eĉ la infanoj nuntempe nur diris "Ho, ĉu ja?" kiam la maljunulo oratoris antaŭ ili.

Sed jam la viroj iom komike haka-dancis! ĉirkaŭ la totara arbo. Dika virino kun ruliĝantaj okuloj kaj longa lango kuraĝigis ilin. Ĉiu laŭte ridegis kiam ŝi stumblis pro sia longa ruĝa jupo kaj falis kaŭĉukece sur la vojon. Estis nun nedubeble ke ĉiu senbride dum la nokto distros sin. Forgesita estas la laboro kaj ĉiuj kunvenis ĉe la hejmo de Taranga. Taranga ankoraŭ trankvile atendadis en la arbo.

¹Haka = Maoria militdanco, laŭvoĉa pozdanco por kuraĝigi soldatojn.

Panapa malaperis kiam alproksimiĝis la nokta krepusko sed li baldaŭ revenis kun sledo kiu portas barelon da hejmfarita biero por gajigi la okazon. Tio vigligis la aferon kaj la amaso iĝis rapidmova kaj pli furioza. Ili amasigis sekan arbetojn kaj faris festofajrojn por lumigi la scenon. Ili petis Taranga-n ke ŝi ne forlasu sian gvat-ejon kaj ili suprendis al ŝi korbojn da manĝaĵo kaj trinkaĵo; sed ŝi rifuzis tuŝi, mordeti, aŭ trinki. Ŝi sola el la tuta aro restis nun serena kaj dignoplena. La viroj armite per hakiloj, tranĉiloj kaj malnovaj taiaha-oj² dancis sovaĝajn hakojn. Iu per paŝilo daŭre pafis ĝis elĉerpiĝis la kugloj. Ankaŭ la barelo da hejmfarita biero de Panapa estis preskaŭ forkonsumita, kaj Panapa nur sidadis apogante sin per ĝi kaj ridadis kaj ridadis; kaj viroj kaj virinoj fanfaronadis pri kion ili faros morgaŭ kontraŭ la Pakeha-oj. Tamen maljuna onklo Tuna estis naŭzita de la tuta afero. Tio ne estas la ĝusta maniero por kontraŭi la Pakeha-ojn li diris; ili kaŭzos sian propran ruiniĝon. Li starigis apud la kunveneja domo kaj oratoris, sed neniu lin aŭskultis.

La infanoj kriis ĝoje kaj kuris ĉirkaŭ la festofajroj kvazaŭ brunaj demonoj. Ien, tien, kaj ĉien ili ĵetadis fajrobastonojn. Do ne surprize, ke la vepro ekbrulis kaj la domo de Taikhehu apud la arbo estis flamanta antaŭ ol iu ajn ĝin rimarkis. La Ĉielo nin helpu! ja ŝi okazis konfuzo! Taikhehu, provante savi siajn plej bonajn vestojn, kurege eniris. Sed li elvenis kun nur siaj malnova palto kaj rompita gramofono antaŭ ol la flamoj supren flagris tra la

²Taiaha = militbastono, ornamita bastono longa 1½ metrojn, pinta ĉe unu fino kaj klaba ĉe la alia.

regimenton. Kelkaj viroj komencis batadi la vepron per siaj hakiloj kaj bastonoj. Aliaj kuris al la rivero por ĉerpi akvon. Onklo Tuna ĉirkaŭkaprioladis, insigante la virojn savi la totaran arbon. Malŝparo de la spiro estas, prediki kontraŭ la Pakeha li kriis. Komprenoble tiu ĉi sensenca generacio de Maorioj celas sian propran detruigon li rikanis.

Ŝajnis, ke dum momento ĉiu forĝesis pri kompatinda maljuna Taranga. Ĝis virino kriis al Taikehu, "Kion vi faras tie kun viaj malnovaj ĉifonaĵoj, vi maljuna stultulo? Vigligu kaj prenu la maljunulinon el la arbo." Tiam ŝi kuris al la arbo kaj kriis, "Hej Taranga! ne estu stulta. Malsupreniru rapide, maljuna panjo!"

Sed Taranga tute ne sin movis.

Kune la virino kaj Taikehu kaj kelkaj aliaj malsuprenigis Taranga-n. Ŝi aspektis kvazaŭ ankoraŭ profunde meditante. Sed ŝi ja estis mortinta.

"Aŭel! sendube *longan* tempon ŝi jam estas mortinta—ŝi estas tute malvarma kaj rigida," Taikehu ekkris. "Do terurigo pro la fajro ja ne mortigis ŝin."

"Terurigo!" mokis Onklo Tuna. "Mi diras al vi, potkapo, ke virino kiu ŝarĝis fusilojn por mi sub la kanonobuso de la Pakeha-oj verŝajne ne mortas pro timo je rubfajro." Li malestime ekrigardis la fumantan ruinon de la kabanaĉo de Taikehu. "Ne! sed mi diros al vi la kaŭzon de ŝia morto," onklo Tuna daŭrigis. "Taranga-n ĉagrenis ĝismorte viaj Pakeha-aj kutimoj. Ĉagremis ĝismorte!" La maljunulo kraĉis sur la teron kaj turnis la dorson al Taikehu kaj Panapa kaj iliaj kunuloj.

Intertempe la vento ŝanĝiĝis kaj la

viroj sukcesis estingbati la veprofajron, kaj la totara arbo estis savita. La fajro kaj la stranga morto de la maljunulino kaj la malmildaj vortoj de onklo Tuna jam sobriĝis ĉiun, kaj la spiritstato de la aro ŝanĝiĝis de sia antaŭa frenezo al melankolio kaj ia superstiĉa soleno. Jen kelkaj virinoj komencis plorkrii ĉe la kunveneja domo kien oni alportis Taranga-n. Necesos aranĝi la tangion.²

"Taikehu, ĉi tien venu", ordonis onklo Tuna. "Mi montrus al vi la ĝustan lokon kie vi devos enterigi Taranga-n".

Nu, la Inspektoro sciis kompleze forresti dum la tangio. Pli precize: Serĝento O'Connor, la ĉefo de la lokaj policistoj kaj bona amiko de la popolo de Taranga, konsilis al la inspektoro, ke li ne intermiks sin antaŭ ol ĝi finiĝos. "Tangio indigena aŭ mortfesto niaspeca, certe ĝi estas same malĝoja kaj sankta", li diris. "Nu, mi konsilas, ke vi ne enmiks vin ĝis kiam ĝi finiĝos".

Sed la Inspektoro ja poste iris al la vilaĝeto. Panapa ĝojaĉe iom poste rakontis la historieton en la drinkejo de la urbeto.

"Ho-ja-ho!" li diris, "vi ja devus aŭdi tion, kiel la fiaca Sinjoro Inspektoro nomis Serĝenton O'Connor kiam li sciigis, ke ili enterigis la maljunulinon ĝuste sub la radikojn de la malbenita arbo! Tamen mi opinias, ke al Serĝento O'Connor plaĉis la ŝerco. Kiam la Inspektoro ĉesis sakri, O'Connor dir's al li, 'Ja vere estas ke la situacio ankoraŭ ne ŝanĝiĝis. Taranga restas en sia arbo'".

²Tangi = (Maorie): funebro, solena lamentado, ceremonio kaj festo por la mortinto.

¹Aŭe = (Maorie): vel

Nu sekve oni eĉ pli prokrastis rilate la elektro-lineojn kaj okazis poste, ke ĉi tiu malkutima situacio ja estis menciita en la Parlamentejo kaj la Maoriaj membroj deklaris fortan malakcepton fare de la Maorioj rilate permeson profani la enterigajn lokojn kaj la Pakeha-membroj senescepte aplaudis tiujn bonegajn oratorojn. Do la Administrantaro de Elektro trovis necese konstruigi specialan fundamentan

platon el betono por la mastoj en la riverfluejo por ke la lineoj ne tuŝu la arbon de Taranga.

"Oho" Panapa duonridas rakontante la historieton al fremduloj kiuj haltas por rigardi la tombon sub la totaro apud la vojflanko. "Taranga mortinta gardas sian arbon pli bone ol Taranga vivanta. Ho jes ja, ŝi kostis al la Pakeha-oj multilojn da dolaroj, mi opinias!" □

STEP BY STEP IN ESPERANTO

recenzas DONALD BROADRIBB

Step by Step in Esperanto, de M.C. Butler, 9a eldono. El Cerrito (Usono): Esperanto League for North America, 1991. 281p. bind. \$19.00 de la AEA Libroservo.

Jam en 1947 mi ekkonis ĉi tiun lernolibron, kaj de tiam ĝi estas familiara amiko. Je la unua vido ĝi aspektas iom timiga, dense presite per malgrandaj presliteroj. Ĝi ne estas dividita en lecionojn aŭ ĉapitrojn. Anstataŭe, ĉiu paragrafo (kio ne signifas ĉiun alineon¹) estas nombrita. Tio signifas ke la instruisto aŭ hejmostudento povas progresi laŭbezone en ĉiu horo, sen la devo iel kongrui la instru/lernhorojn kun arbitra lecionarango en tradiciista lernolibro. Ĉar la paragrafoj plejparte havas titolojn, oni facile trovas celatan eron; malavantaĝe, tamen, tio des pli timigas la uzanton, kiu vidante ĉiupaŝe novajn du aŭ tri subtitolojn ekterurigas pro la

supozata komplekseco de la libro. Efektive, tamen, ĉi tiu verko estas unu el la lernolibroj plej "amikemaj al la uzanto" troveblaj.

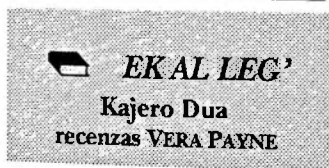
Butler estis esperantologo altranga. Liaj instruoj pri la gramatiko esperanta estas plejparte klaraj, ĉiam kleraj, kaj tre malofte eraraj. Estas domaĝe ke la eldonintoj ne utiligis la oportunon ĝisdatigi kelkajn partojn de la libro; ili limigis sin al senŝanga represo de la 8a eldono, plus listo de adresoj de la Esperanto-asocioj en la diversaj angla-lingvaj landoj inkluzive Aŭstralio kaj Nov-Zelando. ELNA atentigas ke anonima mondonacinto ebligis la fotorepreson de la libro, kaj kredeble tiu mondonaco ne sufiĉis por enmeti revizion de kelkaj eroj. Eble la plej grava ellaso estas la vaste uzata landsufikso -io, kiu dum la vivo de Butler ankoraŭ estis "malrekomenita" de la Akademio (nuntempe ĝi estas "tolerata", t.e. akceptata kvankam ne oficiala). Kaj la plej grava revizio bezonata? Nu, Butler mem avertas ke liaj prononcindikoj celas

¹"Paragrafo" = section; "alineo" = paragraph laŭ la anglalingva signifo de tiu vorto.

nur britojn—kaj pri tio li tute pravas. Usonano aŭ aŭstraliano kiu provus lerni la prononcon de Esperanto laŭ liaj indikoj grave erarus.

La fotorepreso ne estas tre bona. Multaj linioj estas palaj, ne sufiĉe inkumitaj, kaj la kvalito de la papero ne estas bona. Kaj (ho! ĉu mi rajtas eĉ flustri la ideon?) kial oni ne profitis la oportunon pligrandigi la formaton por ke la preslitteroj estu pli facile legeblaj? ELNA eldonas tre bonaspektan gazeton (kiun ĝi ial preferas nomi "bulteno"), kial ne doni egale grandan atenton al la aspekto de la plej grava Esperanto-lernilo angla-lingva?

Ĉi tiu lernolibro estas "sen bildoj kaj konversacioj"¹ do nepre "nemoda", sed plena de ŝercoj, neniam teda, ĉiam klara, aŭtoritata, kaj nepre taŭga ankaŭ por la plej komencanta komencanto. Senrezerve rekomendata.

[Recenzo pri la unua volumo de ĉi tiu verko aperis en nia julia numero.]

k al Leg' Legolibro por Perfekto en Esperanto. Red. Hektor Alos kaj Kiril Velkov. Red. Ljubomir Trifončovski. Sofio: Bulgara Esperanto-Asocio, 1991. 196p. broŝ.

Speciale mendebla per la AEA Libroservo.

Ĉi tiu "ĝemela" kunulo de Kajero

¹Cito el Lewis Carroll.

Unua ampleksas duoble da paĝoj, kaj prezentas preskaŭ sepdek aŭtorojn. Abundas preskaŭ tiom da temoj kiom da aŭtoroj. Jen kelkaj: Zamenhof kaj la Esperanto-movado kaj-literaturo, la vivo kaj la morto, amo kaj amoro, la geedza vivo (nepre trista), scienc-fikcio, la kosmo, la sorto de soldatoj kaj de malliberuloj, insekto-seksumo kaj penisproblemoj... Entute, la homa kondiĉo.

Ke Esperanto-literaturistoj trafe kaptis la belecon de la mondo kaj de la vivo evidentiĝas en eroj kiaj "Kolektanto de ĉielarkoj" de Tibor Sekelj. Tre bela rakonto (kiun vi sendube jam renkontis en *Paŝoj al Plena Posedo*), en ĉi tiu kajero ĝi akompanas lian "Tra subtera rivero", kiu ankaŭ atestas, ke la aŭtoro estis elstara naturo-amanto. La ritmo de perĉevaltiritita sledo bele eĥas la ĝojon de l'vivo en "Vinura fabelo" de Nikolaj Hohlov.

Hej, ĉevaloj, hufaj ŝtaloj, kiel rido de cimbaloj
por dancanta ciganin',
uraganu, akompanu, dolĉe tiklu,
ĝuŝiranu
per freneza takto nin!

Imagoplene kaj vortomajstre pentras Hendrik Adamson: "...lag' ne laktas nun nebule". Venelin Mitev tute ĉarmas per "Fabelo pri bulgara knabino". En "Ploro" de Balduur Ragnarsson troviĝas mirindaj, mornaj bildoj, kiujn kiel ĉe moderna arto oni ne facile komprenas. Tamen ĉe poezio gravas la sento se ne nepre la signifo!

Sed kiam John Sharp Dinwoodie verkis "La venkonto"—

Malsupren klinu vin: Aŭskultu tie,
kiel la herbo ridas ironie...
Sonas de horizont' al horizonto
la rido de la verda mondvenco.

onto.

li eĉ ne povus imagi, ke post nur kelkdekoj da jaroj, la herbo mem estos minacata per estingo. Ni gravuru sur la koro la vortojn de Hendrik Adamson el "Nia plimulto": "Faskoj de taskoj, polvo da solvo".

En "Armilaranto" Albert Goodheir demandas:

Ĉu kamparane fosu mi terpomojn?

Oni pli bone pagas por pafiloj. Ĉi tiu moderna tendenco ĉasadi la monon estas ankaŭ la temo de "Ĉu ŝafi?" de Julius Balbin. Reĝna de John en "Homo" speguligas la perdon de graco en tiu murdanta diablo. Tiel ankaŭ Hendrik Adamson per "Infana regalo", kaj la brila "Socia hierarkio" de Emile Van Damme traktas la saman tempon. Maŭro Nervi trafas pike per rimarkoj kiaj:

Sur la ekrano aperis kvinjara etulo, ploranta ĉe la kadavro de morinta virino. B profunde suspiris, kaj la maldekstra mano ekkaputis frandan kukon.

(Somalia '92: ĉu iu el ni ne kulpas iomgrade same kiel S-ro B?)

"Amikon mi havis" de Giorgio Silfer neintence ilustras kial bezoniĝas Amnestio Internacia. Korpremas "La viena valso" de Vladimir Glazunov. Mi dividu kun vi la jenan ironion:

Li estis homo poeziema kaj imagema. Eĉ en la infero de la milito liaj pensoj iam ŝvebis en alteco neatingebla por homoj praktikemaj kaj realisme pensantaj.

(Esperantisto bone scias, ke la nura realisto estas la idealisto, sed kiu aŭskultas?)

La brile simpla stilo de Johan

Valano en "La soldato kiu marŝas" sage trafas:

Jam tro pezas la pafilo
kaj la kasko
kaj la sako
kaj la kaĉo el argilo
gluiĝanta ĉe la ŝu'.

"Neŭtraleco" de Julius Balbin pripensigas la krucumon de Jesuo. "La lasta te-seanco" de Miyamoto Masao ilustras samtempe la kruelecon kaj stultecon de la rigidaj japanaj samurajaj moroj kaj la misteran belecon de la tradiciaj kutimoj. Seke ironia kaj brile konciza estas "La tago de rememoro" de John Islay Francis. Ĉu Marjorie Boulton antaŭvidas la inferon kiu estas eks-jugoslavio nun, kiam ŝi verkis "Hejmo"? Ankaŭ ĉe la altaro de la sudafrika Edwin de Kock mi genuas, jen por "Mateo 25:41-45":

Kristo lacis

pro la ŝarĝo de jarcentoj...

Ĉu vi plendas pro la pluraj ĝenetoj kiujn kaŭzas Esperanto al vi? Legu "Stalin kaj la esperantistoj" de Ulrich Lins (el *La Danĝera Lingvo*).

Absolute, tute, nepre leginda estas de Giorgio Silfer "La esperanto-literaturo: fenomeno unika". "...artefarita' en la senco de 'farita arte'". Li petas nin pensi pri la elfolingvoj kiuj inspiris John R.R. Tolkien—ankaŭ artefaritaj sed entute akceptitaj de liaj adeptoj/adorantoj. Li ankaŭ klarigas, ke Esperanto "ne plu temas pri peze propagandamotivado".—

La unua vivjarcento de Esperanto (se paŭzi la Manifeston de Raŭmo) demonstros ke per la lingvo iniciatata de Zamenhof eblas diri **ĉion**: la dua jarcento devos demonstri ke oni havas **ion** por diri—novan, originalan,

necesan por la homa kulturo. (P.134.)

Ljuobmir Trifončovski poeziekonomie bildigas scenaron por pure fantazia ombroteatro en prozpeceto kun la sama nomo. Fascinas Juan Régulo Pérez per sia "El ŭa ŝtof" ni estas, / kiel niaj songbildoj":

...ĉe la submikroskopa nivelo la kriterioj pri la realeco estas fundamente diferencaj disde tiuj, kiujn ni aplikas ĉe nia nivelo.

Nepre leginda estas la vortludlerta "Saluto al Gaston Waringhien" de Reto Rossetti. Kaj lia "Kajje la modelino" plaĉas laŭ ŝulo kaj laŭ enhavo; la rakonteto estas samtempe malmoderna kaj ĉiamverda, ĉar temas pri ĉiuvir' kaj ĉiuvirin'.

En nur 12 versoj, la Svedino, Magda Carlsson, kondukas nin de teneraj kisoj kaj nuptoflamo ĝis tedo, frido, "rutinkoito"—post nur dek jaroj da geedzeco! Kroaŭino Zora Heide sprite renversas la rolojn de viro kaj virino en "Egal-raĵto". Giorgio Silfer ankaŭ modernas en "Serĉi loĝejon en grandurbo": "...vi scias, mia edzino kaj mi estas ŝanĝista paro" [t.e. "swingers"] .

Por mi, la plej sopiriga diamanto en ĉi tiu kesto estas la ampoemeto "Memore", kiun verkis por sia edzino Claude Piron.

De la subluma al la mala: Post la krudaĵoj de Peter Peneter/Kalocsay mi povis skribi nur "Yuki!" (esperante: fiaĉ'!). Eble por la viroj stimula, por la virinoj (ĝenerale) naŭza. Sendube la fratoj frandus ankaŭ la versaron ĉi tie de Gaston Waringhien/Georges E. Maŭra:

Ah! Ĉu do gravas io
krom vi, krom vi, Amoro?
el "Sexcelsior". Dio mia. Aliflanke,
10

"Via kato" de Marjorie Boulton mi trovis ege "seksinspira" (Ĝis la ŝok-horora, neatendita fino...)

La stile brila "Kia la semo" de la multpremiita Hispano, Georgo Kamaĉo vere eksterordinaras, kaj la libro preskaŭ aĉetindus nur pro ĝi. Ĝi estas tia gemo kia konversaciigus grupon almenaŭ duontagon. Absolute, arogante vireca (la aŭtoro sin nomas Maĉo¹), ĝi tamen enhavas multajn klasikajaludojn, kaj la enigma fino plaĉegas al mi. (Kvankam, dum mi legis mi agacate pensis: ho Dio mia, ĉu ĉiam ĉiu viro vere vore pensas nur per sia Peter?)

"Ĉu ŝi mortu tra-fike?" de Johan Balano/Valano estas nek pornografia, nek erotika, nek voluptuinstiga, kvankam ĝi komenciĝas: "Ĉu vi permesas ke mi montru al vi mian penison?" li demandis kun afabla rideto".

Videble, ne ĉiu ero plaĉis al mi. Persone mi trovas "Kongresa runo" de Kalocsay iom trouma. Sed eble impet- as vin vortgrupo kia:

Kreu kuna konstruado

Novan Sanktan, savan Sampon...

Julian Modest per "Aŭtuna rendevuo" promesas multe, vekas interesejon, sed subite kaj abrupte finiĝas. La samo okazas en "Misterra lumo". Ĉu intence nefinitaj rakontoj? (Aliflanke, "Mi kaj li" estas perfekte polurita juvelo.)

La vekrioj por forpasinta juneco ne trovas kompaton ĉe mi. En "Vesperkanto" de Hendrik Adamson, nur mankas violonoj. La alternativo al maljuneco estas apenaŭ pli alloga!

¹Vidu TAE Julio-Aŭgusto 1992, p.21, piednoto.

²"Too much!" <tro-um-a. (Vorto proponita de la red. de TAE).

Ĉe la pli junaj aŭtoroj, precipe, oni bezonas helpgvidanton. Eĉ la du poemoj de Victor Sadler restas por mi enigmoj.

La kompilintoj, en la enkonduka paĝo, informas ke ili "strebis esti akurataj prezentante la verkojn kaj fontojn el kiuj [ili] ĉerpis ilin". Akurataj? Troviĝas pluraj eraroj, la plimulto el ili preteraroj. Ankaŭ estas pluraj (de mi) nekonataj vortoj. Jen du: prolegomeno, vervenoj. Neolog-

ismoj abundas—eĉ "ŭesten"!

La instruistino en mi volas korekti, plibeligi, rearanĝi. Tamen, finfine, malgraŭ la eraroj kaj la tro maskla elekto kaj vidpunkto, la eroj estas plejparte neformeteblaj ĝis la finlego, kaj mi senrezerve rekomendas al iniciatemaj instruistoj aŭ grupoj ĉi tiun pro sia enhavo profunde pridiskuteblan legolibron. □

"LA SUDA KRUCO"

de RAY ROSS

La Suda Kruco "Organo de la Aŭstraliaj Esperantistoj" aperis en julio 1920. Ĝi naskiĝis post la Tria Aŭstralia Kongreso en Sidnejo tiun saman jaron. La unua redaktoro estis S-ro A.M. (Maurice) Hyde, ĝis junio 1921, kiam li translokiĝis al Rabaul (Nov-Gvineo). En januaro 1921 la subtítulo ŝanĝiĝis al "Organo de la Aŭstralaziaj Esperantistoj" pro forta subteno de *Suda Kruco* fare de grupoj en Nov-Zelando. Poste, en junio 1921, la revuo estiĝis "Oficiala Organo de la Aŭstralazia Esperanto-Asocio".

De julio 1921 ĝis aprilo 1927 *Suda Kruco* estis redaktata de S-ro C. W. Ballard, ĝis kiam li eksterlandis; S-ro F.R. Banham transprenis la oficon de redaktoro en aprilo 1929 kaj ĉi tiu situacio daŭris ĝis la eldonĉesigo en oktobro 1934, pro la malfacilegaj kondiĉoj dum la tiama mond-depresio.

En aŭgusto 1935 aperis *La Suda Kruco* (*SUKRO*), private eldonata de Joab Eljot. Ĉi tiu monata revueto iom plenigis la vakuon kaŭzitan de la mal-

apero de la antaŭa nacia gazeto, *La Suda Kruco*, sed neniam estiĝis oficiala revuo. Joab Eljot en 1937 starigis la Aŭstralian Esperanto-Asocion.

"Esperantistoj en Nov-Zelando aliĝis al la Aŭstralazia Esperanto-Asocio, grupe kaj individue, post la fondiĝo de tiu asocio, la 15an de oktobro 1920. Dum la eldon-periodo de *La Suda Kruco*, oficiala organo de la nacia asocio, kluboj kaj societoj en Nov-Zelando konstante raportis pri agado kaj personoj kiuj estris kaj gvidis tiujn grupojn. Eĉ post la refondiĝo, la 26an de januaro 1929, de la Nov-Zelanda Esperanto-Asocio (NZEa) raportoj aperis monaton post monato en *Suda Kruco*, ĝis la fina eldono en 1934.

En januaro 1993, la titolo de la nacia revuo de la Aŭstralia Esperanto-Asocio ŝanĝiĝis al *Esperanto sub la Suda Kruco*. Estas certe, ke nenio perdiĝos pro tiu ŝanĝo, kaj ĉi tiu ĉenero liganta nin al la fruaj jaroj prezentos unikan oportunon por kunlaborado en la regionoj "sub la Suda Kruco". □

L

INGVA ANGULO

de ALAN TOWSEY

Mi ricevis de pluraj korespondantoj komentojn, demandojn kaj sugestojn pri estontaj artikoloj, kaj pro tiuj mi tre dankas.

Unue, mia amiko Ralph Harry atenigas, ke (mi citas liajn vortojn): "*Just for that* havas en la angla du nuancojn:

- (a) *ĝuste* pro tio (I came just for that—that is exactly what I came for).
- (b) *nur* pro tio (Did I come just for that, just to be mocked?)—kiel en "He just managed to escape (Li *nur* malfacile sukcesis eskapi)".

Pri "reach", Ralph ankaŭ demandis, kiel oni tradukas:

- (1) He reached for his gun;
- (2) On the windward reach (sailing)?

Mia respondo: (1) Li etendis la manon al sia pafilo.

- (2) Kvankam mi dubas, ĉu multaj aŭstraliaj Esperantistoj entuziasmas pri velado (mi certe ne!), mi proponas: "je la lofflanka bordo". (Ĉu komentoj de eventualaj velspertuloj?)

Kio ĉio demonstras la malfacilecon, preskaŭ neeblecon, pritrakti *ĉiujn* nuancojn de iu vorto en iu ajn lingvo!

Ralph ankaŭ petis min "verki noton pri la diversaj (prozaj) specoj de 'verkaĵo'." Do jen:

romano—novel.

romaneto—novelette.

romanco—romance (music), ballad.

novelo—short story. Novelaro—collection of short stories.

noveleto—short short-story.

rakonto—tale. Firakonto—dirty joke, smutty story.

anekdoto—anecdote (about a detached event).

historio—history (continuous record), train of events. Bela historio!—A pretty business! La tuta historio—the whole affair. Malnova historio—an old story. Natura historio—natural history.

raporto—report.

fabelo—fairy story, fairy-tale. *La Fabeloj de Andersen*.

fablo—fable (animal story with a moral). *La Fabeloj de Ezopo*. Fbla besto—mythical creature.

verko—a work, opus. *La verkoj de Zamenhof*. Ĉefverko—masterpiece.

ĵurnalo—newspaper.

gazeto—journal, magazine, gazette (to keep people up-to-date).
magazino—illustrated (popular) magazine (with articles on various topics,
e.g. *Woman's Day*).

revuo—review, periodical (devoted to special subject). *Biblia Revuo*.

• Related ideas: romance—am(afer)o.

romantic—1. idilia, am(ec)a. 2. romantika (literatura movado de la 19a jarcento). 3. latinida (lingvo) (ekz. la itala, franca ktp.).

fabulous—1. fabela. 2. (konversacia, familiara) bonege! Mirinda (koncerto)!

Sino Pat Harkin petis min diskuti la uzon de *fojo kaj tempo*.

tempo = time in general

fojo = a single occasion.

Tempo

La tempo flugas. En tiu tempo—At that time, in those times. Niatempe—nowadays.

La tasko postulas multe da tempo. Mi ne havas la tempon por fari tion.

intertempe—meanwhile. Ĝustatempe—at the right time, just in time.

Ĉiutempe—at all times. Siatempe—in due course, duly.

Fojo

unu fojon por ĉiam—once and for all. (Ankaŭ, laŭ la senco: fine, definitive).

Ankoraŭfoje—once more/again. For once (just for this time)—ĉi-foje; (in the past) tiufoje (ekz. Tiufoje li silentis—For once he said nothing).

ĉiutempe kiam—whenever. Dufoje—twice. Kiomfoje?—how often? La lastan fojon, kiam mi vidis lin... Iufoje—at times, from time to time, now and then.

Foje—sometimes.

Notu ankaŭ: Iam—once (upon a time); at some time; ever (Ĉu vi iam ...is?).

jen...jen...—sometimes...sometimes..., now (you see it), now (you don't).

once you have read it—post kiam vi legis ĝin,

at once—tuj (= immediately); samtempe (= simultaneously).

for the time being—provizore; (la) tiama (prezidento).

time of day = horo. Timetable—horaro, horplano.

timeswitch—memŝaltilo.

Oni trovos en la vortaroj multajn pluajn ekzemplojn de la uzado de ĉi tiuj vortoj—ne estas spaco ĉi tie por citi ilin ĉiujn!

Kial necesas tiel longaj klarigoj pri iuj vortoj en Esperanto? Ĉu Zamenhof ne kreis tre simplan lingvon? La respondo estas, ke Zamenhof ja forigis el sia lingvo la plej grandan parton de tiu nenecesa balasto, kiu tiom malfaciligas multajn lingvojn—sed vere oni ne povas plene posedi kiun ajn lingvon sen iom da penego, kaj se Esperanto celas esti adekvata internacia komunikilo, ĝi devas povi esprimi la subtilajn nuancojn de la homa penso kiel ĉiu alia lingvo. □

LA 17-A REGULO DE LA ESPERANTA GRAMATIKO de BERNARD GOLDEN

elo de la esplorado

Por ke mi povu prezenti doktorigan disertacion en la Akademio Internacia de la Sciencoj de la Respubliko de San Marino, kadre de la sekcio Humanistiko, kies dekano estas Prof. D-ro Fabricio Pennacchietti, mi serĉis temon sur ankoraŭ neplugita parto de la tereno de la esperanta gramatiko. Mi elektis ekzameni la historion de provoj enkonduki 17-an regulon en la Fundamentan Gramatikon kaj analizi ĝian enhavon, ĝuste ĉar tradiciaj lernolibroj kaj gramatikaj traktatoj prisilentas tiun aldonajon al la regularo de Esperanto. Ĉi-sube estas la dokumentado kolektita ĝis nun.

Blaga ekzemplo de la 17-a regulo

Kiam mi komencis lerni Esperanton en 1946 en Nov-Jorko, mi foje aŭdis en kunveno de la loka grupo la ciniĝan eldiron, ke laŭ la 17-a regulo de Esperanto, se edzo aŭ edzino estas esperantisto, la alia parulo estas kontraŭ Esperanto. Oni fiere montris plurajn ekzemplojn de tiu situacio inter la klub-membroj por pravigi tiun regulon. Tamen, pro iu stranga kialo, eĉ unu vorto ne estis dirita pri la fenomeno de "edzperanto", okulfrapa escepto, kiu dementas la regulon. Mi, do, karakterizas tiun 17-an regulon kiel puran blagon, ne meritantan seriozan konsideron. Cetere, ĝi temas pri la movada vivo kaj ne la gramaŭko.

La 17-a regulo kaj la nekonformeco de "peri" kaj "far"

Antaŭ tri jardekoj H.V. Rasmussen, la kunredaktoro de *Esperanto*, publikigis artikolon titolitan simple "La 17-a regulo".¹ Li tuŝis problemojn rilate verbigon de prepozicioj kaj prepoziciigon de verboj, kaj citis la 4-an paraĝrafon de la Bulonja Deklaracio:

La sola unu fojon por ĉiam deviga por ĉiuj esperantistoj fundamento de la lingvo Esperanto estas la verketo *Fundamento de Esperanto*... Ĉiun ideon, kiu ne povas esti oportune esprimita per tiu materialo, kiu troviĝas en *Fundamento de Esperanto*, ĉiu esperantisto havas la rajton esprimi en tia maniero, kiun li trovas la plej ĝusta...

Rasmussen opinias, ke tiu permeso estas mankhava, ĉar la rajto pri libera elekto de esprim-manieroj devas esti limita per ĝuste 17-a regulo, kiun li formulis jene: "ke tiuj esprim-manieroj estu inter si konformaj". Por ilustri tiun regulon, li donas ekzemplojn de la uzo de "peri" kaj "far".

La 17-a regulo pri la neologisma radiko "zoz"

Preskaŭ kvaronjarcenton post la propono de Rasmussen, nova formulado de la 17-a regulo aperis rezulte de

¹HVR = H.V. Rasmussen, "La 17-a Regulo", *Esperanto*, 1958.

ESPERANTIC STUDIES

Number 3 Australasian Spring 1992

Language Futures
by E. James Lieberman

Who dares forecast the fates of languages? How much credence do such visions deserve? Can we make linguistic prophesy more useful? The book *Megatrends 2000* by J. Naisbitt and P. Aburdene (Morrow, 1990) and a recent forecast of "simultaneous translation of human speech ... in just 20 years" raise these concerns.

"Global lifestyles and cultural nationalism" evolve paradoxically together, says the new *Megatrends*: "The more homogeneous our lifestyles become, the more steadfastly we shall cling to deeper values—religion, language, art, and literature. As our outer worlds grow more similar, we will increasingly treasure the traditions ... from within" (ch. 4).

Megatrends 2000 sees English as the main force for a global lifestyle, though it says English is supplementing, not replacing, other languages. English is the language of computers, science, international business, diplomacy, and youth culture.

Still, foreign language study is up in U.S. schools, with a trend toward Japanese and Chinese, notes *Megatrends*. And there is a resurgence of Catalan in Spain, Welsh in Wales, French in Canada. Governments have restricted English in the Philippines, Singapore, and Sudan. The Soviet Union embraced some 100 languages, many of which are being heard again more widely.

This countertrend of difference against the juggernaut of

Newsletter of the Esperantic Studies Foundation, Inc., 3900 Northampton Street, N.W., Washington DC 20015. The Esperantic Studies Foundation conducts, disseminates, and promotes research on international language problems and solutions. Communications may be directed to E. James Lieberman, M.D. (George Washington University), at the above address (telephone 202-362-3963, facsimile 202-363-6899, Internet ejl@gwvm.gwu.edu, CompuServe 72450,607) or to the other members of the Board of Directors: David K. Jordan, Ph.D. (Department of Anthropology C-001, University of California, San Diego, La Jolla CA 92093; telephone 619-534-2250, Internet dkjordan@ucsd.edu; Jonathan Pool, Ph.D. (Department of Political Science, DO-30, University of Washington, Seattle WA 98195, telephone 206-543-7946, facsimile 206-685-2146, Internet pool@u.washington.edu, telex 4740096 UW UI); and Humphrey Tonkin, Ph.D. (Office of the President, University of Hartford, West Hartford CT 06117, telephone 203-768-4417, facsimile 203-768-5417, Internet tonkin@hartford.bitnet).

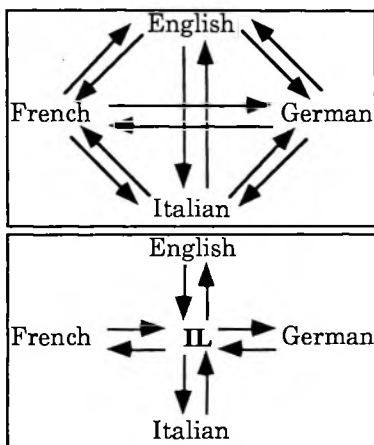
sameness has nonlinguistic symptoms, too. The Vienna accords on human rights (1989) following on those of Helsinki (1975) are among them. *Megatrends 2000* predicts further expression of ethnic pride and prowess in 1992, as the single European market comes to life.

Which side of this paradox does an invented world language belong to? Contrary to appearances, I think it falls on the differentiating, not homogenizing, side. Most Esperanto speakers, for example, want not only global communication but also linguistic diversity. So, they have been enthusiastic about the use of their language to help computers translate.

What, then, about machine translation? The Institute of Electrical and Electronic Engineers in March 1991 gave an optimistic spin to a Gallup survey of its members. But only 58% of the 150 respondents expected automatic simultaneous interpretation by 2010; 23% felt there was less than an even chance. The optimists were 66% of the government, 60% of the corporate, and 48% of the academic engineers; the doubters rose from 16% in the first two groups to 36% in academia. Self-interest (professional aggrandizement) may blinker this survey, which didn't address the engineers' linguistic sophistication. Vendors of simplistic translation devices, such as the 30,000-word *Spanish Assistant*, likewise overlook the many mistranslations their products generate when finding examples for advertising copy.

Machine translation is making progress again with advances in linguistics and artificial intelligence, after initially being hyped and then hamstrung. Though linguist David Crystal, writing in the 1987 *Cambridge Encyclopedia of Language*, doubts machines will ever replace human translators, he finds exciting progress in computer-assisted translation and doesn't rule out the possibility that useful automatic interpretations of telephone conversation will be realized by 2000. Commercial systems' limits remind us we have far to go, while the high quality (in limited domains) of the best academic projects suggests we can go far.

But automated translation will change human behavior, according to a March 1991 article by Peter Benton in *Byte*. "Adopting machine translation requires a great deal of learning and dedication. Work flow, job descriptions, and habits must change. The fact that raw translation is now performed by a machine, rather than people, transforms the fundamental nature of the process. Term banks, pre-editing and post-editing, voice recognition, parsing and disambiguation have found their way into the lexicon of inter-language processing. Will facilitated translation in science, technology, business, and tourism make language learning obsolete? Don't assume so—did computers make the study of mathematics superfluous? The forecasts of *Megatrends 2000* provide a needed balance. So does the saying "*Les traductions, lorsqu'elles sont belles, elles ne sont pas fidèles, et lorsqu'elles sont fidèles, elles ne sont pas belles.*"

Multilingual Machine Translation

By Dan Maxwell

Distributed Language Translation (DLT) is a multilingual machine translation (MT) project. It was developed and implemented between 1984 and 1990 in BSO (Buro voor Systeemontwikkeling), a Dutch software firm. Funding of \$10 million came from BSO and the Dutch government. A prototype program, designed to translate texts on airplane maintenance in a simplified English, was completed in 1988. DLT was discontinued when the allotted time (though not the money) ran out without an industrial partner willing to invest in further development.

DLT uses a fully developed intermediate language (IL), a slightly modified version of the planned language Esperanto, as a link between source and target languages. This makes DLT unusual. One advantage of an IL is to reduce the number of translation steps in dealing with more than three languages. For example, if there are four languages, we can model systems with and without an IL as shown in the two figures. Without an IL we need $4,3 = 12$ translation steps; with an IL we need only $2,4 = 8$. The IL functions like the center point in a wheel linking the spokes. As the number of languages increases, so does the difference between the numbers of translation steps in the two models. For example, an IL reduces the steps from 90 to 20 with 10 languages.

The most difficult problem in translating by computer is the indeterminacy of meaning in natural languages. A given word or word group often means different things in different contexts. And context functions in different ways in different languages to make the meaning more specific. DLT approaches this problem by considering the context associated with any word being translated and by using a "knowledge bank" of relationships between words.

The sentence *cut the cake* exemplifies this problem. In DLT, the first step in translating that sentence into a target language is to translate it into Esperanto. But there are at least two ways to translate *to cut*: *tondi* and *tranĉi*. The only clue in this sentence is the verb's direct object *the cake*. This suffices, here, to tell us *tranĉi* is the choice (actually, the imperative form *tranĉu*. *Tondu* would be right if the object phrase were *hair*, for example. *Tranĉ*-has the sense of *slice* and *tond*- the sense of *snip* or *clip*. Initially, the system offers both candidate translations—*tondu la kukon* and *tranĉu la kukon*.

To choose the better translation, we consult the knowledge bank. It reveals words that combine with each of the two candidate translations of *cut*. The word *kuko* (cake) may be in the knowledge bank in the direct-object relation with *tranĉi*. If so, *tranĉi* is selected as the better translation. If there is no precise match in the knowledge bank with either candidate translation, an algorithm known as SWESIL (Semantic Word Expert in the IL) calculates the semantic proximity of the words in the knowledge bank to the words such as *kuko* which have a specific syntactic relationship to the word being investigated. Even if *tranĉi kukon* is not in the knowledge bank, perhaps such pairs as *tranĉi panon* (cut bread) or *tranĉi gorgon* (cut a throat) are found there. Linked with *tondi*, on the other hand, we ought to find words like *papero* (paper) and *herbo* (grass). What basis does SWESIL have for deriving the conclusion, intuitively felt by the human translator, that the words in the knowledge bank with *tranĉi* are more like *kuko* than the words with *tondi*? In DLT, several different methods of automating such intuitions about meaning were tried. The version of SWESIL ultimately used in the prototype calculated the semantic proximity of any two words on the basis of the number of words in the knowledge bank related to both of them. This often leads to the correct result. On the other hand, SWESIL ignores contexts larger than two-word combinations. The so-called Bilingual Knowledge Bank, developed after the prototype, has as its basis of knowledge entire texts rather than word pairs and thus offers the hope of dealing with larger contexts. It remains to be seen if this avenue of development will be pursued in future attempts to automate solutions to the language barrier.

[Dan Maxwell is a theoretical linguist, specializing in syntax. He works on computational applications of linguistics in the software company

Buro voor Systeemontwikkeling, Baarn, Netherlands. He is a co-editor of *Metataxis in Practice: Dependency Syntax for Multilingual Machine Translation* (Foris, 1989). For more about DLT, see Victor Sadler, "Machine Translation Project Reaches Watershed", *Language Problems and Language Planning*, 15 (1991), 78-81.]

Interfering with Interference

By Derek Roff

Students and teachers of second languages are often frustrated by linguistic interference, that is a speaker's knowledge of one language interfering with the correct production of another. Yet, despite the widespread awareness, little practical guidance is available to ameliorate the problem.

Invented languages aren't immune to interference. In cooperation with Professor James Cool and his students in two intermediate levels at the 1991 Intensive Esperanto Program at San Francisco State University, I did a preliminary study of interference with Esperanto. After a week's immersion, the students' written exercises were free from errors attributable to other environments, primary activities, or "being rusty" in Esperanto. Therefore, I was surprised that interference errors comprised the second largest group, after mistakes with the accusative case. Since students at this level think predominantly in their native language, mental mistranslation is a factor. But how can we characterize interference types, and what is the best pedagogical approach for minimizing these errors? In an attempt to better understand the phenomenon, I divided the errors into seven categories based on the linguistic factors and on distinctions made by students:

1. One language has greater precision than the other—a word in one language does the work of two or more in the other language.
2. Different concept mapping—several words in each language describe similar concepts, but the divisions between concepts differ, so no word adequately translates a word in the other language.
3. Differences in tense sequence and verb usage.
4. Sound or spelling similarity.
5. Omitted words—obligatory words in one language that are optional or absent in another.
6. Direct translation of idiomatic expressions.
7. Interference from previous second languages.

I suspect interference is even more common among Esperanto students than among students of other languages. The rapidity with which students can begin to express themselves and the regularity of the language encourage students to attempt to express ideas well beyond what

is possible with the language elements that they have "mastered". If their communication efforts are fairly successful, they are likely to continue to push their limits. It is likely that this accelerates the learning process and student satisfaction. Teachers must recognize that this will result in more errors, and apply proper correction in a way that will diminish error production, without dampening the student's enthusiasm.

In combating interference, teachers should distinguish errors from mistakes. We can define "errors" as faults due to a lack of knowledge and "mistakes" as momentary deviations from understood principles. Students often knew this difference and resented teachers who explained in detail things they already knew. If these students are representative, this presents a major challenge to teachers, who must be attentive to interference as a common cause of errors and apply proper correction for both mistakes and errors, without frustrating the student.

[Derek Roff is the learning technologist for the Modern and Classical Languages Department at the University of New Mexico, where he develops multi-media learning materials. Write us for a report of this ESF-funded study.]

Speaking Through an Interpreter ...?

By Jonathan Pool

The world, of course, is multilingual. The number of languages in use is estimated as two thousand to seven thousand, depending on which speech varieties count as "languages". With the number of countries about two hundred, linguistically diverse countries are the rule, not the exception.

But for most people it's frightening to think about getting prepared for life in a multilingual world. How many languages do I need to learn? Which ones will be the best bets? Can I really make myself understood? Will they speak slowly enough for me? Will they laugh at my accent?

Do we protect ourselves linguistically from this linguistic anxiety? Consider how we talk about languages. Radio journalists in the United States introduce translated voices with "Speaking through an interpreter, XYZ said that ...". Even if the speaker is a Venezuelan speaking Spanish in Caracas, or a Russian addressing the United Nations General Assembly in Russian, one hears the same phrase. A U.S. official speaking English in Paris is never described as "speaking through an interpreter". If journalists said "Heard through an interpreter ...", the suggestion would be that we hearers need help to hear, because we don't understand the speaker's language. The current phrase suggests the opposite: the speaker needs help to speak.

You can find other examples if you look. People are said to "not speak the language", as if they were alingual and it were their duty to learn "the language" rather than the duty of those serving them to learn theirs. Languages are called "dialects" and the idea that it might be appropriate for us to learn them is thereby disparaged. "English" is used as a synonym for "language", helping us forget that the ordinary language is, for most people, something else.

The suggestion is that we are central, others are peripheral, and it's their job to adapt to our language. This is the linguistic analogue to our habit of describing some Philippine village as "remote" or the customs there as "exotic", when for those living there New York may be remote and 5:00 p.m. traffic jams may be exotic.

Illusions are comforting, but they can inhibit the recognition and hence the solution of problems. Unexamined phrases, in turn, can subtly promote illusions. As a small but significant step toward solving the problems associated with world multilingualism, we can teach ourselves to talk more impartially—less self-centeredly—about languages.

Esperantic Studies is reprinted by the Australian Esperanto Association through an arrangement with the Esperantic Studies Foundation, Washington D.C. Extra copies of this issue (No. 3) can be obtained from Owen Loneragan, 36 Deverell Way, Bentley WA 6102. If you wish to be placed on our regular mailing list, please let us know. Bulk orders for future issues may also be placed, please contact the above address for details. Individual copies of issues 1 and 2 may be obtained from Donald Broadribb, 46 Great Eastern Highway, Bakers Hill WA 6562. Please address any editorial queries to the American editors, addresses given on page 1.

JANUARY SUMMER SCHOOL WITH WEEK-END AEA CONGRESS

by Max Wearing

As an incorporated body, the Australian Esperanto Association must now call at least one general meeting each year, so it will hold a short congress during the week-end of the coming Australian Summer School (11-23 January, 1993) at Aquinas College, North Adelaide. The form of the Summer School, however, will be very much the same as in the past: 3-hour "core" courses for each level, "electives" in the afternoons, talks and social activities in the evenings, and Wednesday afternoons free for meetings, individual study, or recreation. In addition, there will be short afternoon walks and excursions for those wanting to get to know Adelaide.

People coming only for the Congress will be able to book in at any time after 10 a.m. on Friday 15th. Most of the formalities and decision-making parts of the congress will take place on the Saturday, with an "alternative style" banquet in the evening. On Sunday there will be an ecumenical church service and a bus excursion to the Adelaide hills.

There have never been banquets in the Summer School programs in Adelaide because a number of people find them expensive or not to their taste. It was felt that there should be a banquet during the Congress week-end, however, but cheap enough for everyone. To keep the price down and out of deference to those put off by smoke and alcohol, the committee decided to try a vegetarian banquet. It will be held in Cardew, a large old North Adelaide home restored in recent years and now used as the headquarters for Youth Arts in South Australia. Some committee members are very determined, however, to save the school and congress as a whole from the corrupting influence of too much "wowserism"; so from time to time they will willingly guide short evening excursions to the nearby Queens Head.

Aquinas College still offers a good price for accommodation—almost 20% less than that for congresses in the eastern capitals. We have been bold enough to add a fourth level to the "core" courses, even though this has meant a rise in the school's tuition fee. The fee will still remain considerably less than that for courses in national languages. The committee thinks it important that "core" teachers be paid at the going rate for language tuition in "adult education" institutions, and that teachers of "electives" not be charged the tuition fee. We only regret that student numbers are not yet sufficient to enable us to offer free travel and accommodation for our teachers.

The biggest difference in this year's Summer School will be the presence of many more overseas Esperantists. Dr So Gilsu will bring new subject matter for the more advanced students, who remain the majority of Summer School participants. Maria Belosevic's presence should result in more attention being given to the preparation of Esperanto teachers and to closer links with ILEI (the International League of Esperanto Teachers), now undergoing an exciting renaissance under the leadership of Stefan MacGill. It is hoped that the presence of Adreo Grzebowski and a group of Polish Esperantists under the banner of Monda Turismo will lead to greater Australian participation in Esperanto tourism, an increasingly important aspect of Esperanto culture.

The number of visiting teachers (and others) from countries as diverse as China, Hungary and Iran should result in 1993's Summer School being the most international so far. At the same time we look forward to exploring aspects of Australian folk culture under the leadership of people like Kay Andersen (singing) and Terry Manley (dancing). If Gail and David Brewer can come this year, we may even be able to arrange an evening of strictly ballroom. We invite all participants to bring ideas for the "soapbox" forum and yarns, recitations or songs for the evening of "rakontoj kaj rimoj" and look forward to some very lively interchanges.

konstato farita de Louis Beaucaire pri misoj kaj mankoj en la 16 reguloj de Zamenhof. En verketo titolita "Zozo, la deksepa regulo de la Fundamento", la aŭtoro proponas jenan aldonadon al la teksto de la Fundamenta Gramatiko: "Kiam parolanto de la lingvo Esperanto ne scias vorton, li simple uzu la radikon *zoz*, kiu memstaran signifon ne havas."¹ Sekve la radiko "zoz-" funkcias kiel speco de lingva jokero, kiel ilustras tiuj ĉi tri frazoj, en kiuj ĝi anstataŭas la nekonatajn vortojn "ombrello", "fumas", kaj "bone":

1. Kiam pluvus, mi prenas mian zozon.
2. Mi zozas cigaredon.
3. Ĉu vi fartas zoze aŭ malzoze?

Post publikigo de la 17-a regulo de Beaucaire en 1981 oni vane atendis ĝian akcepton fare de gramatikistoj. Eĉ la neologisma radiko "zoz-" ne sukcesis enradikiĝi en la lingvo, ĉar ĝi mankas en la *Suplemento de Plena Ilustrita Vortaro* kaj la glosaroj de neologismoj de Henri Vauré, 1983; Rikardo Ŝtalo, 1987; Edwin de Kock, 1988; André Cherpillod, 1988. Tio ne signifas, ke speco de zozo-vorto ne estas bezonata en Esperanto, eĉ se ĝi ne havas la saman funkcion kiel lingva jokero. Tion ni vidos ĉe la fino de tiu ĉi studaĵo.

La 17-aj reguloj de Richard Schulz

Richard Schulz (alinome Rikardo Ŝulco), la nuntempa korifeo de la Analiza Skolo fondita de Luís Mimó,

¹Louis Beaucaire, *Fabeloj de la verda pigo*. Antverpeno kaj La Laguna, TK/Stafeto, 1981, p.85.

en du verkoj pritraktas enkondukon de 17-a regulo kun la celo pravigi lingvouzon, kiu liaopinie estas kontraŭfundamenta. En letero sendita al Isaj Dratwer (1983.06.02) Schulz polemikas pri la uzo de minuskloj: "Nomojn de popoloj, monatoj, adjektivoj, adverboj oni ĉiam skribas minuskle" vi skribas. Ĉu tio estas iu de vi starigita 17a regulo de la Plena Gramatiko? En sia du volumojn ampleksanta *plena verkaro de LL zamenhof* ludovikito skribas minuskle eĉ la frazkomencojn kaj la proprajn nomojn mem. Ĉu vi jam plendis kontraŭ li pri tio?"²

La dua okazo temas pri lingva eraro de Zamenhof kun rilato al esprimado de maniero kaj grado:

Se en la kazo de "tiel/kiel" ni agnoskus la Zamenhofan lingvouzon, ni bezonus deksepan Fundamentan regulon, diranta [tiel!] ke por la indiko de manieroj kaj gradoj, oni, ne distingante ilin, uzas "tiel" kaj "kiel", sed ne "iel", ĉar tiun adverbbon oni devus anstataŭigi per "iom".³

Schulz skribas ankaŭ pri enkonduko de 18-a regulo! Li trovas erara uzon de "unu" kiel nedifinitan artikolon en la frazo "Unu vidvino havas du filinojn", kaj esprimas sian malaprobobon jene:

²Rikardo Ŝulco (= Richard Schulz), *Pledo por unueca lingvo*. Paderborno: Esperanto-Centro, 1985.

³Rikardo Ŝulco, *Sur la vojoj de la analiza skolo*. Paderborno: Esperanto-Centro, 1987, p.36.

Tio estas malbona Esperanto. La unua regulo de la Fundamenta Gramatiko nemiskomprenneble diras: "Artikolo nedifinita ne ekzistas". Kion ni nun faru? Malpravigi Zamenhofon aŭ malpravigi la Fundamenton, kiu ja ankaŭ estas Zamenhofa? Ĉu ni almetu al nia 17-a regulo ankoraŭ dekokan, kiu diras: "Kvankam nedifinita artikolo en Esperanto ne ekzistas, oni povas laŭplaĉe uzi la numeralon 'unu' kiel tian?"¹

Estas evidente, ke la demandoj prezentitaj de Schulz pri la 17-a kaj 18-a reguloj estas retorikaj. Laŭ la dogmoj de la Analiza Skolo, la Fundamento estas absolute netuŝebla, kaj Schulz estas la lasta persono, kiu serioze proponus aldonajn al la dek ses reguloj. Li menciis la 17-an kaj 18-an regulojn nur por reliefigi sian opinion pri kontraŭfundamenta lingvouzo, eĉ fare de Zamenhof mem!

De zozismo al anglalingva manio

Jam de longe mi observis la tendencon de kelkaj esperantistoj, kiuj, ne sciante kiel diri vorton aŭ esprimon en Esperanto, uzas surgaton—ne zozovorton sed anglalingvaĵon. Tri citaĵoj ilustras tion:

1. "Bolingbroke Mudie estis tipa talenta organizanto kaj angla *business-man*." (Edmond Privat, *Aventuroj de Pioniro*, 1963, p.16.)

2. "Temas pri lando, en kies parlamento onidire agadas relative granda grupo—

'lobby'— de deputitoj favora al la Internacia Lingvo." (*Hungara Vivo*, 1987/4, p. 122, kol.1.)

3. "Estis pli facile intertrakti pri labortempo, salajroj, laborkondiĉoj kaj nombreblaj faktoroj kiuj karakterizas la 'golden sixties'." (*Infoduktoj*, 1988, p.94.)

Sekvante la iniciaton de Beaucaire, mi verkis artikolon titolitan "La 17-a regulo (Pri la uzo de la angla lingvo en Esperanto)"² kaj formulis novan regulon: "Se oni ne scipovas esprimi koncepton per elementoj de la Esperanta vortprovizo, oni diru aŭ skribu ĝin en la angla lingvo". Sekvis kvin citaĵoj el la plumoj de t.n. bonaj verkistoj. Mi klarigis, ke la fenomeno de la uzo de anglaj vortoj en Esperantaj tekstoj jam antaŭ longe manifestiĝis en la lingvo, do adopto de la 17-a regulo estus nura formalajo. Mi proponis, ke dum la dua jarcento de Esperanto estu pridiskutata la valideco de la nova regulo. Fine, mi defiis legantojn esperantigi la kvin anglaĵojn aperintajn en la citaĵoj: *thriller*, *five o'clock*, *wishful thinking*, *best seller* kaj *slow motion*.

Reagoj

Ĝis nun, laŭ mia scio, aperis en presita formo du reagoj al mia propono. Tibor Papp el Hungario, la redaktoro de *Debrecena Bulteno*, en artikolo du kaj duonan paĝojn longa argumentas kontraŭ la alprenado de

²Bernard Golden, "La 17-a regulo (Pri la uzo de la angla lingvo en Esperanto)". *Latinamerika Memuaro*, 4:3-4, sept.-dec. 1988, p.3.

¹Samloke.

nova 17-a regulo, ĉar jam ekzistas la 15-a.¹ Tamen, li konsentas, ke la temo meritas pritraktadon dum la dua jarcento de Esperanto kaj konkludas, ke anstataŭ superflue formuli la 17-an regulon, oni uzu la anglajn vortojn sen ortografiaj ŝanĝoj sed ĉiam kun enkrampa proksimuma prononco kaj gloso en Esperanto, kvankam tiu procedo ne povas solvi ĉiujn problemojn.

La dua kontribuinto al la diskuto estis Gaston Waringhien, kies komentoj pri mia malkovro de la insida influo de la angla lingvo en Esperanto aperis en la sekva numero de *Latinamerika Memuaro*.² Waringhien bagateligas la danĝeron de la angla lingvo super Esperanto kaj pravigas la kutimon (li uzas la vorton "manio") citi fremdlandajn citaĵojn. Estas strange, ke li ne esprimis opinion pri la valido akceptigi la 17-an regulon, ĉar ĝuste tia regulo povas apogi lian starpunkton.

La demando, do, ankoraŭ estas sur la tapiŝo, kaj estus interese ekscii la opiniojn kaj reagojn de legantoj de *The Australian Esperantist*.

[Noto de la redaktoro: ĉi tiu verko estis sendita al TAE antaŭ pli ol jaro, sed pro mismeto ĝi sin kaŝis ĝis nun en la arkivo. Intertempe ĝi ne perdis sian humuran kaj samtempe avertan karakteron. Bernard Golden petas reagojn, do jen mia: eventoj lastatempaj eksmodigis lian proponitan

17-an regulon. Oni bezonas nur rigardi kiun ajn esperantan gazeton (kun kelkaj esceptoj) por trovi la plejaktualan regulon: "Laŭeble ĉiam oni transprenu en Esperanton iun ajn anglalingvan vorton kaj aldonu la finajon -o". Sekve ni legas pri mitingoj, reporteroj, viedoklipoj, marketingo (mi eĉ legis pri marketinga direktoro!), komikso, hapeningo kaj sendube, ie, iam (se ne jam) ni trovos vikendon (<weekend>). En la praktiko temas pri ŝetakomplia reverko de la 15-a regulo. Mi rimarkas ankaŭ ke devas esti subparagrafo diranta: "Ĉiam kiam eble, donu specife anglalingvan signifon al kiun ajn vorto jam uzata en Esperanto." Ekzemploj? Nu... Eĉ membro de nia Asocio unue oficiale ricevis la titolon "publicisto" (angle: publicist, P.R.O. La vere esperanta publicisto = journalist); mi ofte en la internaciaj esperantaj gazetoj trovas ke kontroli jam uzas por signifi regi/reguligi eĉ rusaj esperantistoj. Interese estas ke inter la plej oftaj ofendantoj estas la redaktoroj de El Popola Ĉinio, eble ĉar la plej multaj artikoloj en tiu gazeto estas nur tradukaĵoj el anglalingvaj propagandaĵoj? Rajtan!⁴ esperantistoj de Aŭstralio, ankaŭ viajn kontribuojn ni volas legi! □

LA PLEJ LAŬMODA VORTO DE LA JARO 1992

estas la verbo "engaĝi", preskaŭ ĉiam en sia participa formo "engaĝita". Ĝia signifo? Preskaŭ io ajn, nur neniam la difino donita en PIV.

¹Tibor Papp, "Thriller" kaj ĝiaj kunuloj (aŭ Propono por apliki transparentajn vortojn). *Latinamerika Memuaro*, 49:24-26, aprilo 1989.

²Gaston Waringhien, "Leter-ero". *Latinamerika Memuaro*, 50:3, januaro-aprilo 1989.

³Ĉi tiu vorto estas © 1992 Odlo Bokserp. [fait accompli, iam franca esprimo sed nun parto de la angla repertuaro.—Red.]

⁴Ankaŭ ĉi tiu vorto estas ©1992 Odlo Bokserp. [right on—Red.]

DIVERSAĴOJ

• **Nova Fonduso por Opero:** Laŭ ideo de Imre Nehéz, la hungara kaj aŭstra Esperanto-asocioj starigis fonduson por ebligi la komponon de esperantlingva opero bazita sur la verko *Tragedio de l' Homo* de Imre Madách cele prezentadon okaze de EXPO '96 en Hungario. La opero estos prezentata samtempe en Budapeŝto kaj Vieno. Oni petas monon por ebligi la fonduson kaj sekve la operon. Adreso: p.k.250, H-8500 Pápa, Hungario. [Laŭ raporto en *Eventoj* 009 julio 1992.]

• **"Najtingalo": nova songazeto en Azio.** La ideo estas per ĝi ne nur interligi movadojn aziajn, sed ankaŭ informi eksterazian Esperanton pri tiuj relative nekonataj kontinento, movadoj, kulturoj, ktp. Specialaj valoroj de la songazeto: fortigi la komprenkapablon de esperantistoj kiuj malofte havas oportunojn aŭdi la voĉojn de alilandanoj; doni muzikan ĝojon per Esperanto-kantoj; proksimigi prononcadon de samlandaj kaj alilandaj esperantistoj; helpi blindajn esperantistojn, kiuj por uŭligi gazetaron ĉiam bezonas alies helpon; kc. *Najtingalo* aperas sezone. La nuna numero estas la somera (t.e. la somero de la norda hemisfero!). Abonprezo: ≈ A\$20. Mendu per la AEA Libroservo. Adreso de la redakcio: PO Box 405, CPO Tokyo, 100-91 Japanio.

• **Eŭropo-Azio '92, "La Rusa Vintro":** 29 decembro-9 januaro. Internacia trajn-

vojaĝo Moskvo-Jekaterinburg-Toboljsk-Jekaterinburg-Ninĵij Novgorod-Moskvo, inkludante la tutan programon de Eŭropo-Azio '92, plus ekskursoj kaj noktumado en Ninĵij Novgorod kaj Moskvo. Detalojn donas: Ruslanda Esperanto-Asocio, 620077 Jekaterinburg-77, pk 27, Rusio.

• **Kiu deziras daŭre informiĝi pri la Esperanto-movado en Azio,** tiu povas aboni la bultenon *Esperanto En Azio*, eldonatan por UEA de Profesoro D-ro So Gilsu, rok 158 600, Yangchon p.o. Kesto 11, Seoul, Korea Respubliko. Por abondetaloj kontaktu la AEA Libroservon.

• **Survoje, dumonata revuo de Unuiĝo por Novtipa Internacia Kulturo** estas la nomo de gazeto nun en sia tria jaro. Eldonata en Sevastopol, Ukrainio, ĝi estas avangard- (alternativ-?) -kultur-gazeto/literatura revuo. En la 12a numero: "Homo, stelo kaj porkoj", "Letero al amiko", "Pri maro da revuoj kaj amaro de revoj", "Principoj de feniksismo", "Nenio nova sub la suno", "Plurokule", "Veprokulturo", "Kvar cikloj", "Lingvo de birdoj", "Malvenko", "Sage Derby", "El katalogo de neokazinta ekspozicio", "Okoo", "Utopio en spegulo de kultur-memkritiko". —Ĉiam pensiga, plejparte interesa, senescepte agaca, por personoj kiuj volas legi aktualajn avangardajn literaturon kaj pensaron. Tre bone redaktata. Abono por 6 numeroj: ≈ A\$40.00.

Mendu per la AEA Libroservo, aŭ de La Gazeto (por *Survoje*), F-55210 Creue, Francio (prezo: 130 francaj frankoj). Adreso de la redakcio: *Survoje*, 335057 Sevastopol 57, pk 168, Ukrainio. Avertu: *kies okuloj estas feblaj, tiu ne klopodu legi tiun periodaĵon.*

• **Esperanto-Ligo de Israelo kaj Kooperativo de Literatura Foiro** invitas al la 3a Mediteranea konferenco de esperantologio en Telavivo 13-14 aŭgusto 1992 pri la temo **Zamenhofologio: Esploroj kaj kontribuoj.** ✉ LF-Koop., cp 232, CH-6830 Chiasso 1, Svislando.

• **Rezulto de nia konkurso por nova desegno por la kovrilpaĝo:** 48 personoj voĉdonis. El ili 14 preferas la desegnon faritan de Cliff Hall, 18 tiun de Jay Grant, kaj 16 tiun de Terry Manley; pluraj petis ŝanĝojn en detaloj de la de ili preferata desegno. Post konsulto kun artisto, la redaktoro decidis elekti modifitan formon de la desegno proponita de Terry Manley. Ĉiuj tri desegnintoj ricevos premion.

• **Memori kaj Forgesi, la nova novelaro de Trevor Steele, estas havebla en februaro,** prezo ĉ. A\$32. eld. Pro Esperanto en Vieno. 143p., broŝ. Recenzo sekvas. Antaŭrecenza takso: Trevor Steele montras sin inda posteulo de Stellan Engholm kaj Ferenc Szilágyi.

• **Nin plezurigas anonci ke John Abood,** en Darvino, sukcesis kun honoro en la Elementa Ekzameno. Ni gratulas lin pro la sukceso

Por akompananta kunulo (ne individua membro de UEA): \$143.00

Por akompananta kunulo (mem individua membro de UEA): \$95.00

La prezoj validos ĝis 30 decembro 1992. Post tiu dato ili altiĝos = \$63.00. Detalojn, aliĝilojn, pagojn: Libroservo de AEA.

Dumviva membreco en UEA: \$1475 ĝis 30 decembro 1992. Ekde 1 januaro 1993 la prezo altiĝos al \$1875. (Por nov-zelandanoj haveblas simila oferto; kontaktu Gwenda Sutton.)

Nia Libroservo atentigas ke jenaj gazetoj ne aperas en la abonlisto 1993 pro livermanko al klientoj dum 1992: *Enigma, Fonto, Simpozio, Melodia, Lingua.*

Esperantic Studies

estas la nomo de duonjara periodaĵo eldonata de la Esperantic Studies Foundation en Washington D.C., Usono. Laŭ speciala interkonsento kun la eldonanto, ni represas la ĵusan numeron 3 en ĉi tiu numero de *La Aŭstralia Esperantisto* anstataŭ nian kutiman anglan suplementon. La angla suplemento reaperos en nia januara numero. Numero 4 de *Esperantic Studies* estos represita post sia apero meze de la venonta jaro, en la nova *Esperanto sub la Suda Kruco*. Ekstraj ekzempleroj de *Esperantic Studies* estas haveblaj de nia AEA kasisto Owen Loneragan, 16 Deverell Way, Bentley WA 6102, Aŭstralio, kaj oni povas antaŭmendi kvantojn da ĝi ĉe la sama adreso. Se vi deziras ekzemplero(j)n de *Esperantic Studies* numeroj 1 kaj 2, vi povas ilin akiri kontraŭ afrankita taŭgdimensia koverto, de la redaktoro de *La Aŭstralia Esperantisto*.

UK 1993 EN VALENCIO, HISPANIO

Kotizoj por partopreno:

Por ne-individua membro de UEA:

\$237.00.

Por individua membro de UEA:

189.00.

KANTO PRI MIA KANTO

de MIKAELO BRONŝTEJN

(Rusio)

La dua vintro neĝon malfavoris,
Sed panjo ploris—ankaŭ mi ekploris.
Ja tiu alta monument' liphara¹
Por ŝi, ankaŭ por mi, do, estis kara.
Revenis post "ripozo" en tendaro
Barbulo—onklo nur en kvindek kvara,
Sed la oldulo ĉiam svene palas
Eĉ nun, se aŭdas pri Lavrentij Palijĉ.²
Por ni, senpantalonaj kaj senmanĝaj,
Apenaŭ gravis politikaj ŝanĝoj.
En hindaj filmoj vivo elegantis—
Do ni, kvinjaraj, "Vagabondon" kantis.

Refreno: Unu, du, tri, kvar—forpasas jaroj kun amar',
Kaj tamen sonas mia kant'!
Jen la eta rond'—mi kredas—ie en la mond'
Amikoj miaj aŭdas min.

La blua tempo de la justo ŝajna—
Kvazaŭ la loterio senmalgajna.
Efikis same bone la sloganoj
Por ni infanoj, kaj por veteranoj.
De l'voĉ' radia kun fervoro pleja
Inspiris malgraŭ la esenc' mensoga.
Sed povris mi, kaj la estonto loga
Inspiris, malgraŭ la esenc' mensoga.
En ĉiuj kampoj kreskis nur maizo,
Trans dudek jaroj brilis komunismo,
Kaj marŝis mi, la juna pioniro,
Kun kant' komuna en komuna iro.

Mi kreskis por konkuri kaj konkeri,
Por la estonton belan plu esperi.
Kaj Esperanto gravis ne pli ol la
Kutima aktivado komsomola.³
Sen laŭtaj vortoj, sen sloganoj, tamen

¹"Alta monument' liphara" = Stalin.

²Lavrentij Palijĉ = Berija, ĉefo de la sekreta polico de Stalin.

³Komsomolo = junulara komunisma organizaĵo.

Mi diligente movis ĝin antaŭen
En la amika rondo tutunia...
Kaj venis kantoj al la koro mia.
Vi, kiu mian kanton laŭte mokis,
Kiu al beno kaj obeo vokis—
Komprenu, min inspiris, certe, ne la
Betula ordonado kolonela.¹

Sen kredo jam, sen ajna emocio
Mi aŭdis pri disfloro de l'socio,
Ĉar nun ĉe la vendisto, ĉe l'najbaro
Abundis hinda teo kaj kaviaro.
Por lia filo estis deca flego—
Volumoj, akiritaj ne por lego
Li alproprigis ekde la mamnutro:
Por luksa viv' necesas luksa putro.
La suda lando² buĉis la heroojn,
La larĝa brust'³ postulis stelojn novajn,
Mensoga laŭdo ŝtate elefantus,
Kaj nur nemultaj pri l'vekiĝo kantis.

En la jarloĝo mia jam kvardekas,
Min pensoj pezaj ĉiunokte vekas.
Dum ŝajna iro al estonta bono
Ne feliĉigas senvalora mono.⁴
Nur la cikatrojn ŝiras personvago:
Ĉu por ŝtelitaj jaroj eblas pago?
Al ni, ligitaj en komuna nodo,
Viktimoj de la stagna periodo.⁵

Sloganoj novaj sonas jam, aŭ pretas...
Se nun la historion ni ripetas—
La samon spertos morgaŭ via filo—
Kaj vi, amiko, sidas en trankvilo. □

¹ En la Sovetia Esperanto-Unio estis KGB-ano kies nomo signifas "Betulo"-n. Li forte bremsis liberan disvolviĝon de Esperanto-grupoj, provis fari el ili organojn de la oficiala politiko.

² Afganistano.

³ Brejnev havis manion porti ĉiam pli da medaloj.

⁴ La rublo konstante perdas valoron.

⁵ "Stagna periodo": oficiala Gorbaĉova termino por la jaroj de Brejnev, Andropov kaj Ĉernjenko.

AŬSTRALIA ESPERANTO-ASOCIO STATUTAMENDO KAJ ĜENERALA KUNVENO 1993

1. Statutamendo:

Rezulto de la perpoŝta balotado, laŭ detaloj en *The Australian Esperantist* numero 274: anoj kiuj voĉdonis unuanime aprobis la proponitajn amendojn al reguloj 15 kaj 16 de la Statuto, kaj la akcepton de aldona regulo N-ro 28A. Laŭ la Statuto, regulo 31(b), la necesa kvorumo aprobis la amendojn al la Statuto; anoj bonvolu amendi siajn ekzemplerojn de la *Adresaro kaj Jarlibro 1992*.

2. Ĝenerala Kunveno de A.E.A., 1993:

La Ĝenerala Kunveno de A.E.A. okazos en la kadro de la Somerlernejo de A.E.A. en Adelajdo, la 16-17an de januaro 1993. (Laŭ regulo 16 de la amendita Statuto.)

PLIALTIGO DE KOTIZOJ

Pro la plialtigo de poŝtarifoj, necesas plialtigi la kotizon por membreco en AEA. Proponita estas altigo ĝis \$30 por ordinara membreco, \$35 por membreco inkl. familion, kaj \$20 por studentoj, pensiuloj kc. La Ĝenerala Kunveno devos voĉdoni pri tiu altigo.

Philip Sunde

Mortis frue en oktobro Philip Sunde, 101jaraĝa, unu el la pioniroj de okcidenta Nov-Zelando kaj aktiva Esperantisto. Ĝuste ses semajnojn antaŭe mortis lia edzino Nellie, 94jara. Ili estis geedzoj jam 69 jarojn. Ambaŭ naskiĝis lastan jarcenton en la kampara urbeto Podgora ĉe la marbordo de Dalmatio, nun parto de Kroatio, tiam parto de la Aŭstro-Hungaria Imperio. Ni donas nian kondolencon al la du filoj Alex kaj Victor, kaj al la genevoj.

Philip kun sia frato Dominic migris al Nov-Zelando en la jaro 1907. En Nov-Zelando Philip kaj Dominic unue laboris en la fora nordo por la industrio de elfosado de kaŭŝirezino. Philip, kun pluraj aliaj dalmatianoj, lernis Esperanton. Oni ofte rimarkis inter la jugoslavoj, ke tiuj kiuj lernis Esperanton ankaŭ plej bone lernis kaj parolis la anglan. Certe la jugoslavoj en la Aŭklanda Esperanto-Klubo plej bone parolis Esperanton.

Nellie migris al Nov-Zelando en 1923. Tiun saman jaron, tri semajnojn post sia renkontiĝo, Nellie kaj Philip geedziĝis. Philip kaj Nellie fondis vitejon kaj frukt-arbaron en la okcidenta parto de Aŭklando, kaj personoj kiuj konis ilin kaj legas la novelon de Frank Sarĝeson "La fariĝo de Novzelandano" povas rekonii la similecon. Ilia filo Alex informis la prezidanton de NZEA ke restas kelkaj dokumentoj el la fruaj tagoj de la Esperanto-movado en Nov-Zelando, kaj ke Philip volis donaci ilin al la arkivoj.

[Kompilata laŭ informo de Brian Fox kaj ĵurnalraportoj.]

Gordon Bregson

de Shirley Gradussov

Ĉiam aktoro, li tre dramece faris la lastan eliron. Sub blua ĉielo en varma sunbrilo, promenante "skoltpaŝe" kun kara amikino apud la maro ĉe Cottesloe, li subite falis, tuj morta.

La funebrajn ritojn ĉeestis pli ol 200 homoj—familianoj, kolegoj, amikoj. Inter ili oni mire demandis "Ĉu ankaŭ vi konis lin?" "Jes, ano de Rotary dum multaj jaroj. Kaj vi?" "Ano de la Dram-Societo de Diplomitoj." "Kaj mi, dram-aktoro por la ABC." "Jes, li plantis arbojn kun ni en la infan-lernejo." "Ni kantis kun li en la Universitat-Horo." "Li estis ano de la Dante Alighieri Societo." "Ĉu? Li partoprenis nian German-konversacian Rondon." "Ĉe ni li aktoris en radio- kaj televid-reklamoj." "Li sekretariis en la Societo pri Belartoj kaj Antikvaĵoj." "Li estis mia lojala amiko dum sesdek jaroj." (Eric Hurst.)

Kaj el la Edukada Fako bruemis granda aro da instruistoj, eksinstruistoj, lernejestroj kaj eksstudentoj, ĉiuj feliĉe rememorigante unu la alian kaj la neforgeseblajn okazaĵojn, kiuj iel ĉiam akompanis Gordonon.

Kiam komenciĝis la solena ceremonio en la kapelo, ekkantis kvindek anoj de la Universitat-Horo du-tri belajn himnojn memore al Gordon—estis kortuŝe! La pastro estris la ritojn laŭ la Liberal-Katolika tradicio, sendube konforme al la teozofiaj principoj de Gordon. Poste sekvis de Eric Hurst la mortparolado. Li ridigis kaj kortuŝis nin per anekdotoj, kiuj substrekiis la multajn karigajn trajtojn de la mortinto—ege lojala amiko, aventurema kaj kuraĝa, fojfoje malsaĝe impulse aventurema, sed ĉiam bonintenca, honesta kaj helpema.

Ni Esperantistoj ankaŭ konservis interesajn memorojn de talenta artisto kun temperamento kaprice ekscitigema. Iu foje ŝtelis lian viskion. Kia eksplodo! Vulkano erupciis! Tamen, post la kolerego li reĝis bonhumora gasto, ŝercanta kaj afabla. Li bonege sciis distri kaj amuzi la homojn, kaj li ŝatis homojn. Ĉu vi memoras semajnfinan kurson en Esperanto ĉe Mundaring Weir, kiam li majstrece estris la ĝuigan programon? Ĉu vi ĉeestis la kongreson en Adelajdo en 1982, kiam Gordon rolis heroon en la konkurso? Ĉu vi vizitis nian kongreson en 1986 en Perto? Gordon kantis en la horo, ankaŭ ludis mirindan rolon kiel friponon en la dram-konkurso. (Ĉu surprizas vin, ke ni okcidentanoj tiam gajnis ambaŭ trofeojn?)

Nekutiman talenton li havis. Lin fascinis voĉoj, fremdaj akĉentoj, nekutimaj parolmanieroj. Li sciis perfekte imiti iun ajn voĉon, nederlandan, francan, ĉinan, eĉ la plej subtilan nuancon. Fakte en drinkejo en Londono li konatiĝis kun du japanaj Esperantistoj. Post kelkaj minutoj li mem parolis japan-akĉente. La novaj amikoj ridis tiom, ke ili preskaŭ ploris.

Ho ve, Gordon, nia perdo estas riĉa gajno por la Zamenhofa rondo en la venonta mondo. Adiaŭ portempe, kara amiko!

[El La Nigra Cigno oktobro 1992, modifita.]

Lina Clara (Eve) Matasin

de R. G. Robertson

"Eve" Matasin naskiĝis en Leipzig, Germanio kaj per Esperanto ŝi renkontis Johanon, migranton el Jugoslavio, kiu antaŭiris ŝin al Sidnejo kaj trovis laboron kiel fabrikisto de mebloj. Eve sekvis lin en 1929 kaj edziniĝis en Aŭstralio. Ili ambaŭ estis anoj de UEA, SAT kaj la Sidneja Esperanto-Klubo, kaj dank' al ilia iniciatemo kaj fervoro la klubo akiris Esperanto-Domon.

Ili posedis belan hejmon apud la haveno en Northbridge antaŭ ol tiu antaŭurbo fariĝis laŭmoda, kaj loĝis tie ĝis la forpaso de Johano en 1980. Eve konstruigis apartamenton ĉe la sama adreso kaj restis tie ĝis 1989, kiam ŝi devis translokiĝi pro malbona sanstato.

En la hejmo ili gastigis multajn eksterlandajn Esperantistojn de la movado, kiel Lantin kaj Lapennan. Ŝi laboris sindoneme kaj efike kiel kasistino de la LKK por starigi kongreson en Sidnejo dum Januaro 1980; sen ŝia helpo tute ne povus okazi la fina sukceso.

Ĉiam modesta kaj ne pretendema, ŝi malofte vidiĝis ĉe podio, sed multe sin okupis en la fono. Unue mi renkontis ŝin antaŭ 40 jaroj survoje al la naĝejo apud ŝia hejmo, kie ŝi daŭre naĝis preskaŭ ĝis la fino de sia vivo, kaj ĉesis ludi tenison nur kelkajn jarojn antaŭe. Ĉiam ŝi estis afabla kaj helpema.

Postvivis ŝin filo, filino, kaj tri genepoj, al kiuj ni esprimas elkoran kondolencon.

El Telopeo Oktobro 1992.

Deziras Korespondi

Adreso de la Korespondservo de AEA: Betty Aulsebrook, 51 Lakeview Crescent, Forster NSW 2428. La originalajn leterojn de la ĉisubaj korespondemuloj oni povas havigi ĉe tiu adreso.

/ Hana Štefíková, Štúňého 20, Kamenice nad Lipou-394 70, Ĉeĥoslovakio. 37-jara oficistino kaj Andrea, 20jara filo. Interesiĝas pri muziko, naturo, kulturo.

/ Andrej Djačkov, Lesnaja 10a-11, SU-424032 Toŝkar-Ola, Rusio. 20jara studento.

/ Helen Avdick, pr. 40 Let Pobedy 70, 72 Grodno, Belorusio. Patrino kaj 7jara filo lernas Esperanton.

/ Norodin G. Mensong, Mindanao State University, Dinaig Maguindanao, 9601 Filipinoj. Studento.

/ Adai Paukšvėi, Darės 9-9, 5800 Klaipėda, Litovio. Juna, ankaŭ studis la anglan, deziras korespondantojn en ĉiuj kontinentoj.

/ Eugeniusz Piasecki, ul. J. Matejki 2, 67400 Wachowa, Pollando. Diversaj temoj: poŝtmarkoj.

LA AŬSTRALIA ESPERANTISTO

Indekso 1992

KODO:

271 = Januaro-Februaro
272 = Marto-Aprilo
273 = Majo-Junio

274 = Julio-Aŭgusto
275 = Septembro-Oktobero
276 = Novembro-Decembro

Post la kodnumero sekvas la paĝnumero.
Ekzemple 274/12 signifas Julio-Aŭgusto
1992 paĝo 12.

Mallongaj notoj estas inkluditaj en la
indekso nur se ili temas pri io grava.

Akademio de Esperanto:

Aktoj de la Akademio III 275:15.
Donald Broadribb en: 274/15.
Landnomoj 275:22.

Analoj maloficialaj de 1991: 272/9.
Aŭstralia Esperanto-Asocio (Statutamend-
oj): 276/202

Biblioteko de AEA, de Ralph Harry: 271/
13.

Brigantikoloj (de Ralph Harry):

"Ambasadora ruzo": 273/4.
"La atutoj de la ambasadoro": 272/18.
"La edzino de la ministro subtenas":
271/5.
"La ekludo": 274/14.
"Veterana brigistino sukcesas": 275/17.

Citajkvizoj, de Ralph Harry: n-ro 8: 271/
23.

Diversaĵoj:

Asdresni, poemoj de: 272/26.
Ĉu vi laboris alilande antaŭ ol veni al
Aŭstralio: 271/16.
Enketo pri influo de naciaj lingvoj sur
Esperantouzado: 273/8.
Esperanto en Azio (gazeto): 276/18
Eŭropo-Azio '92: 276/18
Esperanto Insurrectionists: 273/10.
Expolingua Habana, Kubo 1992:
271/20.
Fruktosuko sen kondomoj: 274/24.
Gabriel Gaté: 273/11.

Komputilo: 271/12.

Konferenco pri Zamenhofologio: 276/
19

Kvina pacifika kongreso en Qindao:
273/12.

La Suda Kruco (de Ray Ross): 276/11.

Language Expo Australia: 273/13.

Mortis Gaston Waringhien: 272/26.

Mortis William Solzbacher: 272/26.

Moraiko (ludo): 273/11.

Muzeo en Adelajdo: 274/25.

Najtingalo (songazeto): 276/18

Nice, Esperanto-Domo en: 276/19

Nifologio (UFO-oj): 272/26.

Novuloj (aŭstralia ligo): 273/11.

Opero, nova fonduso por: 276/18

Premio Einihovici: 273/11.

Rondiro de Aŭstralio 274/24.

Simpozio: Pacifiko, lingvo, kulturo, ko-
operado: 273/11.

Somerlernejo 1993: 274/25.

Survoje (gazeto): 276/18

Transskribo de urbnomoj: 273/19.

UMEA Shinoda-Kuracejo: 271/26.

Volapuka gazeteserio: 274/23.

Dramo *La Diluvo* (de Vera Payne) 275/3.

El la regionoj: 273/26; 274/27; 275/27.

Esperantic Studies (gazeto): 276/19.

Grésillon, Kultura Esperanto-Domo: 271/
13.

Hearne, Eddie:

"Fino de perfekta tago": 273/9.

"Kial mi malamis labori en karbmin-
ejoj": 274/7.

Indekso de TAE 1991: 271/25.

Informiloj de AEA: 273/27; 274/27.

Innokentij, Seryšev (de N.P. Stepanov):

272/21.

Kalocsay, amika societo honore al 275/16.
"Kiu diris tion": vidu "Citajkvizoj".

Kongreso, de AEA + NZEA en Sidnejo (de Ray Ross): 272/3.

58a NZEA 1993: 275/27.

Konkurso, literatura "Ivo Rotkvišt" 275/16.

Konkurso, por nova kovrildesegno: 271/21; 275/10.

Konkurso: respondoj por tradukoj de "san"-vortoj: 271/14, 272:19.

Landnomoj, listo 275/22.

Lingva Angulo, de Alan Towsey:

Da 271/7.

Learn, Conclude, Appear 272/20.

Just, Extend, Reach 273/16.

Just, Reach, "Verkaĵo". Time 276:12.

Da, Like, Sympathy 274:12.

Si, Smell, Oil, Prove, Welcome 2275/19.

Lingvaj diskutoj: La biskvita familio (de Doug Portmann): 272/16.

La 17-a regulo de la esperanta gramatiko (de Bernard Golden): 276/14

Lingvaj Notoj, de Marcel Leereveld:

Could, Should 271/8.

Shall, Will, Would 273:18.

Medio: Kion povas fari la ordinara homo por efike protekti la medion? (de Wolfgang Gunther) 273/6.

Naciaj himnoj de Aŭstralio kaj Nov-Zelando 275/14.

Nekrologoj:

Averkoff, Flora: 274/13.

Gregson, Gordon: 276/23.

Harvey, Charlotte: 275/20.

Huis, Albertus ("Happy"): 271/19.

Matasin, Lina Clara (Eve): 276/24.

Rozsa, Magdalena: 271/24..

Sawkins, Dulcie: 273:20.

Schwerin, Kathe: 272/8.

Sunde, Philip: 276/22.

Noveloj: *La Mankintaj Diamantoj* (de Donald Broadribb): 272/12.

La Totara Arbo (de Roderick Finlayson) 276/3.

Odlo Bokserp:

Ferio en Usono kaj Francio: 272/26.

Helpanto en *Kontakto*: 273/13.

Poŝtkarto de ferianto: 271/15.

Postferiraporto: 275:26.

Poezio: *Rustika Erotiko*, NOKT•PENS•AD, *Infano de la Lingvo* de G. Gazizi: 271/10.

Kanto pri mia kanto de Mikaelo Bronštejn, 276/20.

Recenzoj:

Aktoj de la Akademio III (rec. Donald Broadribb) 275/15.

Albana Esperantisto (rec. Donald Broadribb) 272/26.

Antologio de la serba parola literaturo (rec. Ralph Harry) 274/19.

Arboj—Plurlingva Terminaro (rec.

Ralph Harry) 274/19.

De Tajgo al Minaretoj (rec. Ralph Harry) 274/19.

Dek Rakontoj el Vieno de Walter Klag (rec. Donald Broadribb) 271/16.

Du novaj enciklopediaj verkoj (rec. N.P. Stepanov) 273/24.

Ek Al Leg'! (volumo 1, rec. Vera Payne): 274/20, (volumo 2) 276/8.

Esperanto Aktuell (rec. Donald Broadribb) 273/12.

Eventoj (ĵurnalo) (rec. D. B.): 273/12.

Kongresistakaj Notoj (rec. Donald Broadribb) 274/24.

La noktmeza kortumo (rec. Ralph Harry) 274/19.

Lingvaj Respondoj de Zamenhof (rec. Donald Broadribb) 275/16.

Manuskriptoj por Bruligo de Ljubomir Trifončovski (rec. D. Broadribb) 273/8.

Ne Facilas Esti... Sloveno en Italio de A.P. Altherr (rec. Vera Payne) 273/21.

Norda Prismo (rec. Donald Broadribb) 274/23.

Nova Esperanta Krestomatio (rec. Donald Broadribb) 271/3.

Pri Nia Universo (rec. Donald Broadribb) 275/15.

Step by Step in Esperanto (rec. Donald Broadribb) 276/7

VERDire (rec. D. Broadribb) 274/24.

Voĉo el Ukrainio (rec. Donald Broadribb) 273/11.

Winie-La-Pu de A.A. Milne (rec. Do-

nald Broadribb) 273/13.

Retrokomento:

de Brian Currie: 275/21.

de Dorothy Threlfall: 272/24.

Steele, Trevor, raportoj de:

Bonan vojaĝon! 274/3.

Internacia studumo pri turismo, komenco bona, ĉio bona? 271/18.

Krizo en la orienteŭropa Esperantomovado: 273/3.

Tanzanio, Peto el 275/18.

Televida kurso de Esperanto, propono de la Venezuela Esperanto-Asocio: 273/14.

UK 1997 en Aŭstralio? 274/26.

UNESKO-Asocio, Esperantista: 271/17.

Viktor Iourkov 274/23.

Vladivostoko: La vladivostoka simpozio inaŭguris novan fazon de la Esperantomovado en la azia-pacifika regiono (de Yoshimi Umeda): 274/16.

Index: English Supplement to *The Australian Esperantist* 1992.

Action E3 272/4

Africa, Esperanto congress in 273/1

Australia:

Dr Broadribb in Academy of Esperanto 274/2

Justice Kep Enderby 275/2

Books for reference 274/4

Byelorussia 275/1

Children around the world 271/1

China:

Amateur Esperanto radio 274/1

Beijing international symposium 273/3

Esperanto hotel 274/1

Esperanto in medical college 274/1

Qindao watch factory 274/1

Comparative linguistics thesis in Korea 273/1

Computer program 275/1

Croatian poetry evening 275/1

Cuba 271/3, 275/1

Czechoslovakia: Symposium on translation 275/1

Ecology 272/4

Esperantic Studies grants 274/1

"Go" 272/1

Green Parties 272/1

Hungarian telephone book 274/2

Intergovernmental organisations 271/4

Ivo Lapenna Foundation 272/2

Literacy program in Togoland 273/2

Mongolia 272/1

Our correspondence courses: 1. 274/3; 2. 275/3

Poland 272/4

Radio 272/1

Red Dwarf program on ABC 275/2

Russia: Vladivostok symposium 274/2

Russian joke lost in translation 272/2

SAT congress in Lithuania 272/2

Statistics about Esperantists 275/4

Switzerland 271/4

The Basics of Esperanto (*Fundamento de Esperanto*) 273/2

Ukraine 274/2

UNESCO 271/4

USA:

Arizona Suno 271/4

San Francisco State University Summer Program 272/3

University of California (Berkeley) 271/4

University of Hartford Summer School 273/1

Week of International friendship in Chicago 275/2

Venezuela 274/1

Winnie-La-Pu in Esperanto 273/2

World Esperanto Congress in Vienna 275/2

Youth congresses 271/4

Zamenhof prize for international understanding 273/1

THE AUSTRALIAN ESPERANTIST

Registered by Australia Post

Publication No. WBG 2488

If undeliverable return reply paid to

D. Broadribb

46 Great Eastern Highway

Bakers Hill WA 6562

Australia

**SURFACE
MAIL**

Postage Paid
Victoria Park East
WA 6101
Australia